لەدایکبوون و مردنی عائیشە.. شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی- و: موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی

لە بارەی سرووت و ڕێوڕەسمی ئەفسوونگەری کە بە نووسینی بزماری لەسەر تابلۆکانی نەینەواو نەخشێنراون
شیعری: عەبدولوەهاب بەیاتی
موکەڕەم ڕەشید تاڵەبانی
کردوویەتی بە کوردی

(1)
ئاشوور پانیپاڵ خۆشی ویستم
بۆ ئەو ئەوینەیشم شارێکی دروست کردو شوورەی لە چوار دەوری کێشا
هەتاوی کۆت و زنجیر کردو
ئاگرو کڵیلەو دیل و فوراتی ڕووباری بەهەشت
هەمووی لە پێش خۆی دان بۆ لای شار
خۆشی ویستم و نیوەی دڵی
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
دیل بوو
سەرگەڵەکان دەیخۆن
گەردەلوولێك و پاچێك بوو بە دەستی چارەنووسەوە
بەسەر کەللـەسەری پاشاگەل و
قەڵا و شارەکانیدا دەکێشا
خۆشی ویستم بەڵام ئاخ من
ئەوم خۆش نەدەویست بۆیە درەختەکان مردن
فوراتی ڕووباری بەهەشتیش وشکی کرد
شارەکەو
ئاگرو ڕێوڕەسمە جادوو لێ کراوەکان
بزربوون و
کەڵەبابێکی لەبەرد دروستکراو شوێنی گرتنەوە
کاتێك شێڕەسواری ئاسن بەسەر پشتی ئەسپی باوبۆرانەوە
لە وڵاتی مەرگ دەگەڕایەوە
کەڵەبابەکە دەیقووقاند
لە شارەکانی جادوویی و
لە تەلیسمەکانی قەشەکان

لە پەرستگەکانی ئەوین
بە دوای ڕوخسارو کەزییەکانمدا دەگەڕا
چاوەڕێی دەکرد
لە بنەوەی بیری جیهانی جادوو لێ کراو
لە دایك بم
مامزێك بم دوای گالیسکەکانی دوورخراوی بکەوم لە ئاشوور
(2)
دەڵال لە بازاڕی کۆیلە دەمفرۆشێت و منیش تووشی نەخۆشیی ئەوینم
خەون بە مێخەکی سووری باخچەکانی فوراتەوە دەبینم
جەستەی پڕ لە مەرگ و ژیانی داپۆشیوم
قیژەی باڵندەیەکی دڕندە لە قووڵاییدا دەمرێت
خۆی دەکوژێت و دەنووکی لە جەستەی شتەکان دەچەقێنێت
(3)
جادووگەر و شاعیر و جەنگاوەر خۆشیان ویستم
قوربانیی پێشکەش کرد… پەیکەربەندییەکی دروست کرد
نزاکانی خۆی و
جووڵەکانی با و ئەستێرەکان و
بۆنی خۆشی
تێدا تۆمارکرد
ناوی گوڵەکانی وڵاتە دوورەکەمی تێدا تۆمارکرد
لەسەر گۆکێم گریا و خوینی منداڵێکی هەرزەکاری سەربڕاوی بەسەردا
پرژاندم
ماچی کردم منیش بە بازوویەوە ڕووت بووم و دەمقیژاند
هەردوو چاویان دەرهێنا
ئاشوور پانیپال
لە هێڵی ئاوێنەکان چاوەڕێی دەکردن
ڕدێنی شانە دەکردو نغرۆی ڕووناکی بووبوو
(4)
کەنیزەیەك بووم لە بازاڕاندا دەفرۆشرام
لە شارەکانی ڕۆژهەڵات کە گەردەلوول ڕووی تێ کردوون
چاوەڕێی بەرەژان دەکەم
(5)
بۆ گالیسکەکانی دوورخرانەوە لە ئاشوور
بۆ شای جیهان، بۆ هەتاو و بۆ گوڵە گەنمە سەوزەکان
بۆ باڵندە پیرۆزە بەندکراوەکە
لە جیهانی ژێرەوە لە ژێر بنەوەی ئەم چیا جادوو لێ کراوە
بۆ ئاگرو بۆ سرووتەکان

بۆ جەستەی زەوی کە لەژێر ماچەکانی هاویندا زیندوو دەبێتەوە
بۆ فورات
شوێنەواری قامچیی کۆیلایەتی
لە وڵاتی خواوەندو
لە وڵاتی مرۆڤ
هەڵدەگرم
لە چامەکانی شیعر و لە تابلۆکاندا
بە دوای (تەمووز)دا دەگەڕێم
لە ئاوارەییمدا
چەپکێك لە مێخەکی سوور دەبەستم
تریفەی مانگی سوور لە ئاشوور ڕوخسار و هەردوو دەستم ڕەنگ دەکات و
کۆکێکەیش دادەپۆشێت
کوڵمم سوور هەڵگەڕاو خوێن لە دەمارەکانمدا کەوتە ڕێ
بە وشەگەلی جادوویی ڕەشی جەستەی مردووی سروشتی و ڕەگەکانی زیندوو
کردەوەو
هەورگەل و برووسکەکانی تەقاندەوە
ئاسمانی شەوی جیهان گرماندی و برووسکەی داو گوڵی باراند
دەستی با پرچی شانەکردم و پاسارییەکی برسی بە دەوری هەردوو
مەمکمدا خولایەوە
لە سەر جەستەی تێقیوم نیشتەوە
لەناو باخچەی خەون بینیندا بەدوای یاقووت و
ئاگرو کانیدا دەگەڕا
گوتی،
خەریك بووم
پاسارییەکەم
لەخۆم و لە کەزییەکانم دووردەخستەوە
ئەی درەختی سەروەکە
ئەی عشتار
خواوەندی دایك و کەشی ساماڵ و باران
ئەی ئەوەی لە خوێنی زەمین و
لە گریانی (تەمووز)
لەسەر فورات لەدایك بوویت
با ئەم شەو جلی شوانان لەبەر بکەین و
بەناو ئەم چیایانەدا هەڵێین
بەڵام قسەکانی تەواو نەکرد
چونکە سەربازەکان
خۆی و سەری بڕاویان

پێشیل کرد
لەناو گوێچکە ماسیەکدا لەگەڵ زیخ و چەوو ڕووناکی و
ماسیی زیوین و گژوگیادا
لە بنەوەی ڕووباری ئەستێرەیەکی چۆڵدا دەنووم
لە ناو تابلۆکاندا
پێشبینییەك تۆماردەکەم مەتەڵی گەوهەری مەرگ و هیولا بەزێن
هەڵدەهێنێت
تۆقێنەر و جوان لە ئامێزدەگرم
لەسەر کەنار
بازێك دەبینم بەسەر ئاسکێکەوەیە
ئاشوور پانیپال دەبینم
لەناو نێزەکەیدا هەتاوی ئاوابوون دەوەشێنێت
دیلەکان بە سێدارەکانەوەن
بە تاریکایی دەمەوئێوارەی تۆقێنەرەوە هەڵواسراون
قەشەیەکیش نوێژ دەخوێنێت:
خوای سەربازەکان
ئەرمیای پێغەمبەر ـ گوتی
بەم شێوەیە ڕێ بە فەرماندەگەل و
میرەکان دەدەم سەرخۆش ببن و تا هەتایە بنوون
خوای سەربازەکان وادەڵێت
من بۆ مەرگم چی بڵێم لە کاتێکدا خۆم دیل و کۆیلەم؟
ئەی چارەنووس چی شاردووەتەوە؟
ئەم شەو لەژێر پێی ئەو دڕندەیەدا
کە لە دەروازەی نەزانراودا ڕاکشاوە

سەرچاوە:
عبدالوهاب البیاتی ـ الأعمال الشعریه ـ 2، ل 264-268 .

چەندی شیعرێکی دی لە شاعیری

ناسـراو (عەبـدولوەهاب بەیـاتی)یەوە.. و: نـەژاد عزیـز سورمێ

نەی

نەی دەگری : ئەوە دارستانن گەورەم
لە ناخی قووڵی زەویدا بە دوای خۆراكیدا دەگەڕێ
نەی دەگری : ئەوە باهۆزی پایزە
نەی دەگری : ئەوە قوللەكانن ئاگریان گرتووە
نەی : مر□ۆ□ك بەرەنگاری مەرگی دەبێتەوە
مەرگی سرووشت و وەرزەكان .

سترانبێژی كوێر

باران بەسەر مزگەوتەكانی تاران دا دەبارێ
باران و بۆرژان و
هەوری ترس
پەلاماری خەڵك دەدەن
بەڵام سترانبێژی كوێری مەرگ
گۆرانی بۆ مردووە كوێرەكان دەچڕی .

لەبارەی كتێبەكانی مێژووەوە

كتێبەكانی مێژوو قەحپەن
شەهیدە پیرۆزەكان لە ژێر داروپەردوودا دەنێژن
شایەدە ساختەكانیش دەهێڵنەوە .

دیسان لەبارەی كتێبەكانی مێژووەوە

كتێبەكانی مێژوو درۆزنن
ئەسكەندەر قوتابی ئەرستۆ نەبوو
ئەو لە جەللادێك زیاتر نەبوو
كە لە پێناوی داگیركردندا
داگیری دەكرد
تا ئارەزووی
بە خوێنی سەربازە هەژارەكان بەدی بێنێ .

بۆ یەڵماز گیۆنای

ژن و پیاوێك و شەمەندەفەرێك لە شەوی ئەنادۆڵ دا
بەبەر ڕووناكییەوە
ژنەكە بە ترسەوە دەڵێ : (ئەو شەوە چییە ؟)
شار و دێهات و گورگ لە ژێر بەفرا
لەبرسان دەلوورێنن
دووكەڵی تونێلە خواروخێچەكان و
كۆخەی منداڵان و
شەوێك پێشبینی بوومەلەرزەی لێ دەكرێ
پیاوە نووستووەكە بە چرپەوە وتی : (شەو شەوە)
پیاوێكی دی لەوپەڕی فارغۆنەكەوە
لەژێر ڕووناكی خنكێنراودا نامەیەك دەنووسێ و
گۆرانییەك دەڵێتەوە
دوای شەڕی دونیا لە باڵكان دا بڵاو بوو
باس لە خۆشەویستییەكی نادیار و
پەیامبەرێكی شاعیر دەكا
خەڵكی شەیدای بوو بوون
پیاوێك لۆمەی برادەرێكی دەكا و دەڵێ :
(ئەم دونیایە خایین و ئۆینبازە‌
بە بەرەواژی سواری پشتی كەرێ دەبێ)
ژنەكە بە ترسەوە دەگری
پیاوی یەكەم سەركۆنەی دەكا و
پێی دەڵێ : (ئەوە چییە؟
سپێدە لە ئانوساتی دایە و
دارستان بە قووڵی هەناسە هەڵدەكێشێ
خاك لە بەرەژان دایە)

شاعیر

ئاگری لە كۆتەكانی بەردا و
وتی دەبێ زیندانەكانی سەرزەمین بڕوخێن
نهێنی خۆشەویستی كارەساتباری خۆی بۆ باران دركاند
كە لە پەیكەرەكانی نوور
لە میعراجیش شەهید بوو
خۆڵەمێشی خۆی بە قەسیدەیەك سپارد
بوو بە (چاك)ێكی نادیار و
سەردان دەكرا .

سیما

ڕووت لە ئاوێنەدا : دوو ڕووە
درۆ مەکە
خوا لە ئاوێنەدا دەتبینێ .

ژنێك
هەموو شەوێ لە گۆڕی دووریدا
دەگەڕێتەوە (تەنەکە)ـاوە
لەگەڵ شەیتان لە ماڵەکانیاندا
جووت دەبێ
وێنەی ئەسپ لە با دا دەحیلێنێ
چەندی لە گەڕانیشیدا وەنەوز تینی بێ دەهێنێ
دەگەڕێتەوە گۆڕەکەی .

بێ یەشار کەمال
دیواری ژوورە کەڕولاڵەکان و
زمانی گەلانی کیشوەرانت بێی
بە توانەوە لە ئاگر و ژانی داهێنان
بەرەنگاری
کەلاوەی کەچەڵ و بێرە نووسەران دەبێتەوە‌
بە ناوی مرۆڤی تژی مەرگ
شۆڕشی داهێنانی
لە داهێناندا داگیرسان .

- لە (عبدالوهاب البیاتی _ الاعمال الشعریة) بەشی دووەم
بڵاو کردنەوەی (المؤسسة العربیة للدراسات والنشر) بێرووت
– لوبنان 1995
بڕوانە لاپەڕە (454 و 455 و 471 و 474 و 479 و 484 و 497 و 501 و 513 .)

1. □

□

کتێب/ نامە وەک بەدواداچوونی بیروڕا.. ئامادەکار: عەلی مستەفا

[بۆ خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێر□ بکەن..](#)

[kteb_AliMustafaDownload](#)

بەرگریییەک لە هونەرمەند حەسەن زیرەک.. دکتۆر مەولود ئیبراهیم حەسەن

(لەیادی سەت ساڵەی لەدایک بوون و پەنجا ساڵەی شەهیدبوونیدا)

(... جێم نە بووەوە ..جێم نە بووەوە.. لە عێراق و لە ئێران جێم نە بووەوە، شوێنێکم نە دی تێیدا بژیم ،لە بەینی دوو سێ کیو دا چایخانەیەکی پەڕتوکاو و ناخۆش و عەجایبم ه□ی□ ، ئەگەر بێن تەماشا بکەن .. تەعەجوب دەمێنن کەمن چۆن لێرە دەژیم! نا..پێمخۆشە کاسبی لێ دەکەم، هونەر لە نێو کورد دا قەدری نەما؛ هونەر بۆ من بە هرەیەکی نەدا! هونەر بۆ من کارێکی نەکرد بە شوێنیا بچم؛ چۆن کوردم و بە زمانی کوردی قسە دەکەم!!) حەسەن زیرەک – کاسێتی ئەبوو سەباح.

پێشەکی :-

لە ماوەی ڕابردوودا ناونیشانی نووسێنێکم بەرچاو کەوت ، کەنووسرابوو:(ئایا حەسەن زیرەک هونەرمەند بوو؟) لە ژێر ناوی نووسەری بەڕێز (ئەحمەد ئەمانی)، بۆمن جگە لە ناونیشانەکە ناوی نووسەرەکەش نوێ بوو! زۆر بەتاسەوە کەوتمە خوێندنەوەی نووسینەکە . دەرکەوت ئەم نووسینە بەردەوامی گفتوگۆو ڕاگۆڕینەوەیەکە لە نێوان بەڕێزان : (دکتۆر بینەندە ودکتۆر ئەحمەد ئەمانی)(١) بەداخەوە

زۆرم هه وڵدا نووسینەکانی پێشترم دەسنەکەوت و نەمزانی گفتوگۆکانی
ئەم دوو بەڕیزە لە چیەوەو لە کەیەوە سەری هه ڵداوە ! ؟ چۆن لە
نووسینەکەدا بەڕیز ئەحمەد ئەمانی ، جگە لەوەی لەسەرەتادا ڕووی
قسەی لە بەڕێز دکتۆر بینەندەیە، ڕاو خواستی خۆشی بۆ هونەرمەندو
هونەرمەند بوون بە کێش و پیوی ڕۆژئاوایی خستووەتە ڕوو، ئەمە
خواستێکی ڕەوایەو ئەو بەڕێزە مافی خۆیەتی ، هیوای چ جۆرە
هونەرمەندێک بخوازێ ! بەڵام ، خواستی هونەرمەند بوون بە کێش و
پیوی ڕۆژئاوا لە کوردستانێکی بەوحاڵ و بەم ڕەنگە ؛ پێموابێ زۆر
لەگەڵ واقیع ناگونجێ ؛ کوردستان و ڕۆژئاو .. کوردگوتەنی هه
رخودایان یەکە! لەوەش گەڕێ ! لەتەواوی کورتە نووسێنی – ئایا
حەسەن زیرەک هونەرمەندبوو؟ دا هێندە بە هه ناسەیەکی تازەو توند
کەوتووەتە داماڵینی زیرەک لە – هونەرمەند بوون !!- کە لای مامۆستا
ئەحمەد ئەمانی .. زیرەک نەک لە ڕابردوودا هونەرمەند نە بووە ،
زیرەکە ئێستاش هه ر هونەرمەند نیە ! سەرە ڕای ئەوەش مامۆستا
ئەحمەد دواکەوتن و تەواوی ناداد پەروەری نێوەندی هونەری دەداتە
پاڵ زیرەک! هه ر ئەوەش لە وتاری– ئایا حەسەن زیرەک هونەرمەندبوو؟
دا دەخوێندرێتەوە !! دە دەقیقە گوێ نەگرتن لە زیرەک!! لە ڕاستی
دا مامۆستا ئەحمەد ئەمانی تەواو مافی خۆیەتی –حەسەن زیرەک – و هه
ر هونەرمەندێکی تر بە هونەرمەند بزانێ یان نەزانێ ! دەنگی زیرەکی
لا خۆش بێ یان نا ! وەک خۆی دەنووسێ :(ڕوون تر ، حەسەن زیرەک
زیاتر لەوەی هونەرمەند بێت سۆزڕاکێشێکی عەیار ٢٤ ە،بەڵام، با
کڵاو لەسەر خۆشمان نەکەین چەند کەس لە ئێمە دەتوانێت ڕۆژێک تەنیا
بۆ دەدەقیقەش بووە گوێ لە حەسەن زیرەک بگرێت؟) بەڵام لەتەواوی
نووسێنەکەی مامۆستا ئەحمەد ئەمانی دا ، چ ئەوەی لە بارەی
کەسایەتی زیرەک وەک تاکێکی نێو کوردەواری دوو وڵاتی داگیر کەرو چ
وەک هونەر مەندێکی هه میشە ڕاونراو!! چ ئەوەی لە بارەی
هونەرەکەیەوە قسە دەکات! هیچ بەڵگەیەکی نە هێناوەتەوەو تەنیا ڕای
خۆیەتی !! ناکرێ ئەمانە ئەنجامی لێکۆڵینەوەبن لە ژیان و هونەری
زیرەک . چۆن بەڕێز□ک□ی وەک (دکتۆر ئەحمەد ئەمانی) خاوەن
بڕوانامەیەکی بەرزو پسپۆریەکی گرنگ .. ئەگەر تەواوی ژیانی پەنجا
ساڵەو شەش مانگەی زیرەکی خوێندبێتەوەو ڕای بەم شێوەیە دەبێت !!
بەداخەو هه رچی بیر لە ڕایەکانی دکتۆر ئەحمەد دەکەمەوە سەبارەت
بە زیرەک و هونەرەکەی !! سەیردەکەم زانیاریەکانی لەوە تێپەڕناکات
کە هه رکەسێک لەسەرزارەکی و لە نێو خ□□□ک دا بیستبێتی !! چۆن
ئەگەر بەڕێزێکی ئەکادیمی وەک دکتۆر ئەحمەد بیەوێ ڕای حیسابی هه
بێت و قسە لەسەر – هونەرمەندێکی ئەفسانەیی – وەک زیرەک بکات ،
ئەوە سەرەتا دەبێ ئەو ٢٥ تا ٣٠ کتێبە و سەتان وتارو نووسینەی

خو□ندب□ت□و□ گوێ لە سەتان و سەتان بەرنامە ی ڕادیۆی تەڵەفزیۆنی و کۆڕو سمینارە گرتبێ کە لە دوای مەرگی زیرەک لە ٢٦/٦/١٩٧ وە بەردەوام لە ئێران و عێراق وکوردستان و دەرەوە دەنووسرێن و دەگوترێن و دەگێڕدرێن و بڵاودەکرێنەوە ! ئەگەرنا بە هیچ شیوەیەک نەیدەنووسی :(با کڵاو لەسەر خۆشمان نەکەین چەند کەس لە ئێمە دەتوانێت ڕۆژێک تەنیا بۆ دەدەقیقەش بووە گوێ لە حەسەن زیرەک بگرێت؟) ئەو بەڕێزە نەک هه ر لێکۆڵینەوەی نە کردووە ، بەلکە وەک ئەوە وایە لە کوردستانیش نەژیابێ !! حەسەن زیرەک .. لەو ڕۆژەوە ولەساڵی ١٩٥٣ و لە ڕادیۆی بەغدا چریکاندی – ئەسمەر یارم جوانە- وە تاچەند ڕۆژێک پێش مەرگی ژەهرخواردوکردنی ودوا گۆرانی – وامن نەخۆشم دەردم گرانە ! (٢)– لە ٢٦/٦/١٩٧٢ بۆکان گیان دەسپێرێ ! هه میشە هونەرمەندی یەکەمی گوێ لێگرتن بووە ، چ لە ڕادیۆکوردیەکان و چ لە زۆر فرۆشتنی گۆرانیەکانی و چ ئێستاش لە یوتیوب و سوشیال میدیا (٣)، بەردەوام لە ڕێزی پێشەوەی هه موو هونەرمەندان بووەو بۆ گوێ لێگرتن .. ئێستاش هه س !! خاتوو میدیای زەندی دەنووسێ : (ڕۆژانە دوو هه زار نامە بۆ ڕادیۆ دەهات سەتا ٩٩ ی بۆ داواکردنی گۆرانیەکانی زیرەک بوو ،هه ندێک لە گویگرەکان پولیان دەخستە نیو پاکەتەکە تازووتر گۆرانی خواستی خۆیان بڵاو بکرێتەوە،) هه روەها دەڵێن : هێندە نامەی زۆر بۆ داواکردنی گۆرانیەکانیی زیرەک بۆ ڕادیۆ دەهات لە کرماشان ، ئیدارەی ڕادی□ و پۆست ناچار بوون سندوقێکی نامەی تایبەت بە ئەو نامانە دابنێن کە بۆ داواکردنی گۆرانیەکانی زیرەک دهاتن ! کە ئەمە پێش زیرەک و دوای زیرەک بۆ هیچ هونەرمەندێکی کورد نەکراوە !؟ دەی مامۆستا دکتۆر ئەحمەد ئەمانی دەنووسێ : کەس لە ئێمە توانای ئەوەی نیە ڕۆژێ بۆ دە دەقیقەش گوێ لە زیرەک بگرێ ! بەڕاستی ڕایەکی ئاوا – یەک ڕا !!– و دوور لە واقیع نەدەبووایە ڕای دکتۆرێکی لێکۆڵەر بێت لەم سەردەمەدا !! پێمخۆشە مامۆستای بەڕێز ئەحمەد ئەمانی ئەمە بزانێ ، کە نزیک بە (٧٠) ساڵە خەلکی کوردستان بە هه موو چین و توێژ و تەمەن و ئاستەکانەوە بەردەوام گوێ لە گۆرانیەکانی زیرەک دەگرن ؛ عاشق لە ژوانێ، سەرخۆش لە مەیخانێ ، بەندی لە بەندیخانێ ، نەخۆش لە خەستەخانێ ، کریکار لەسەر کاری ، جۆتێر لە جوتیاری ، شوان لە ئاقاری ، ڕێبوار لە ڕێبواری ، پێشمەرگە لەسەنگەرێ ، ڕانەندە لەسەفەرێ ، مەلا پاش نوێژێ، ژن لە ڕێژەو پێژێ ، ڕەزوان لە نێو ڕەزی ، شوان لە بەر پەزی ، ئاوارە لە غەریبی ، دڵشکاو لە بێ نسیبی، بوک لە خەنەبەندانێ، زاوا لە گەڕی دیلانێ ، کچ لە ڕیی کانی ، کوڕ لە سەر بانی ، شێخ لە خەڵوەتێ ، سەید لە موحیبەتێ ، سەپان لە پەرێزێ، ئازا لە نێو مەتەرێزێ ، جوانان لە شایی و هه ڵپەڕکێ،

پیر لە بەرهە یوان و بەر دەرکێ،باوک مردوو لەسەر قەبران ، کەست کەوتوو لە ژێر زەبران ، هە ر هە موویان بەدە و بێ گیان بەردەوام گوێ لە زیرەک دەگرن و .. بەی دەژین و بەی دەمرن !! کێ لوتکەیە؟! مامۆستا ئەحمەد دەنووسێ با وردتر بینەوە؛ لە مۆسیقای کوردیدا چەند کەسێک لوتکەن، سەی ئەسکەر کوردستانی، حەمەی ماملێ، قادر دیلان، عەلی مەردان، لەم دوایەدا عەباس کەمەندی و کامکارەکان و مەزهەر خالقی و دواجار عەدنان کەریم) بەڵام .. ئەم هونەرمەندە بەڕێزانە لوتکەن ! لوتکە بوونیشیان زیرەک لە لوتکە بوون ناهێنێت خوارەوە ! هە ر وەها لوتکە بوونی زیرەکیش ئەم بەڕێزانەو زۆری تریش لە لوتکە بوون بێ بەش ناکات ! بەڵام ، لە لوتکە بوونیش دا ، هە موو لوتکەکان لە یەک ئاست نین !هە رکەس بە مەنی خۆی ! کە ئەرگژێنە؟ هە روەها دکتۆر ئەحمەد بەردەوام دەبێت و دەنووسێ ئەم زنجیرەش کە پێیدا هاتینە خوارەوە بە باشی ڕەوتی ڕەسەن (زانستی) بوونی هونەری مۆسیقا بە ئێمە نیشان دەدات و لەو بەر پردیشەوە لە برایانی زێزێوە بیگرە تاکوو حەسەن زیرەک و سمایل سەردەشتی و عەزیز وەیسی و ئەم جوزەلە و ئەرگژەنانەی ئەم سەردەمە هەموویان هەمان ڕەوتی سۆز بزوێنەری مۆشک خۆەتێنن کە بێجگە لە سۆزاندن هیچی دیکەیان لە بن باخەڵدا نییە و ئەم دوو ڕەوتەش لە هەموو کۆمەلگاکانی جیهان و هونەرەکاندا بوونیان هەیە و تەنیا تایبەت بە کورد نییە.) ئەم ڕەسەنی و زانستی بوونی ئەم بەڕێزانە ، زانستی بوون و ڕەسەنایەتی زیرەک لە کار ناخات ، مامۆستا ئەحمەد ئەگەر بڕوای بە هونەرمەندی گەورەی کورد (موجتەبای میزادە) هە بێت ، ئەو موجتەبا یەی پاش ئەوەی لەسەردەستی زیرەک فێری مەقامە کوردیەکان دەبێت و لە کرماشان بەقسەی خۆی ١٦٠ تا ١٧٠ گۆرانی بەزیرەک مۆسیقا لێدەدات و ناوبانگ پەیدا دەکات ، گەورەترین هونەرمەندانی ئێران بۆ کوردو فارس و ئازەوەرۆ هیوایان دەخواست کە موجتەبای میرزادە مۆسیقایان بۆ لەبداو هونەرەکەیان بەرز کاتەوە ! غەلەت نەکەی حەسەن زیرەک خۆش بێت !! لە سەفەرێکی هونەرمەند موجتەبای میرزادە بۆ سەلمانی برای نووسەرو زیرەکدەست (عەبدولی حەمە باقی) بۆ موجتەبا دەڵێ.. ئەو دەست و پەنجانەت خۆش بێت کە ئاستی گۆرانیەکانی زیرەکت ئاوا پێ بەرزکردەوە ! هونەرمەند موجتەبا میرزادە بە گلەییەوە بە مامۆستا عەبدولئ حەمە باقی دەڵێ: (غەلەت نەکەی حەسەن زیرک خۆش بێت کە ئاستی منی ئاوا بەرزکردەوە !.) لە زاری هونەرمەند مامۆستا موجتەبا دەگێڕنەوە گوتوویەتی : من گەنج بووم و شارەزای ئاوازە کوردیەکان نەبووم ، حەسەن زیرەک لە ڕادیۆی کرماشان کەدەبینە گەنجەکی بەتوانایە ، بەڵام، پێنجەی فارسیە ، ڕێژانە پاش دەوامی خۆی دەتەوە ڕادیۆو موجتەبا فیری

مەقامە کوردیەکان دەکات . تا موجتەبا ئەو مجتەبایەی لێ هاتە بەرهـە م کە هات بوو..کە دواجار بوو بە خاوەنی – ئاوازی ئاهورایی !! -! ئەو موجتەبـاییەی لێ بەرهـه مهـات .. کەواتە ئەو مۆسـیقارە گەورەیەی کوردو ڕۆژ هه ڵات و هه موو ئیران موجتەبای میرزادە شاگردی زیرەکەو دەسپەروەردەی زیرەکە ! ئایا کارەکانی موجتەبا بەگشتی و بەتایبەت ئەوانەی لەگەڵ زیرەک کردوونیەتی ، نازانستین؟ !! تا مامۆستا ئەحمەد ئەمانی زیرەک لە ڕیزی ڕەسەن و زانستی بوونی بکاتە دەرەوەو بیباتە ڕیزی کەسانێک کە هه رگێز خۆیان و هیچ شارەزایەکی مۆسیقاو گۆرانی کوردیش ئەو جەسارەتە ناکات ! بە تۆزی پـای کێ نەگەیشتـن ؟!! دکتۆر ئەحمەد لە دەربڕێنـی ڕایەکـانی خۆی بەردەوامەو دەنووسێ □ . واتا کاتێک ئێمه حەسەن زیرەک لـەگەڵ ئەم چەند کەسە بەراورد بکەین تازە تێدەگەین لە ڕووی ڕەسەنایەتی هونەریەوە حەسەن زیرەک هیچ بە تۆزی پایان ناگاتەوە کە تەنانەت ناتوانێت خۆی لە درێژەی ڕەوتی ئەوان و مۆسیقای شوناس-هونەری کوردییـدا جێ بکـاتەوە) مامۆستا لەو چەنـد کەسـە مەبەسـتی ئەو هونەرمەندە بەڕێزانەیە:

(سەی ئەسکەر کوردستانی، حەمەی ماملێ، قادر دیلان، عەلی مەردان، لەم دوایەدا عەباس کەمەندی و کامکارەکان و مەزهەر خالقی و دواجار عەدنان کەریم) ە بەڵێ ..ئەم هونەرمەند بەڕێزانە لوتکەن ! سەی ئەسـکەری لێ دەربچێ کە هـاو زەمەنــی زیــرەک نە بـــووە ی ئەو هونەرمەندانەی تر هیچیان کەس لێی نەبیستوون و نە خوێندووتەوە کە خۆیان لە زیرەک بە هونەرمەند تر زانیبێ ! بەڵام، ئەگەر هه واداری یەکێکیان ..یەک لەو بەڕێزانەی لا لە زیرەک هونەرمەندتربێت ئەوە مافی خۆیەتی ! کەچی.. ئەو بەڕێزانە هیچ ڕۆژێک ڕایەکی ئاوایان نەبووە ؛ مامۆستا عەلی مەردان کە زیرەک خۆی لە کاسێتەکەی ئەبوو سەباح دەڵی □ مامۆستا عەلی مەردان گەورەیە ، کورد قەدری نازانێ ، من پێڵاوەکانی دەخەمە سەرچاوم) هه ر ئەو هونەرمەندە گەورەیە مامۆستا عەلی مەردان خۆی گوتوویەتی: پاش مەرگی زیرەک من گەرووم نووساو هیچی تر گۆرانیم بۆ نەگوترا ! لە دانیشتنێکدا مامۆستا محەمەدی ماملێ و مەلا حوسێنی عەبدوڵڵا زادە ، لە وەڵامی میرزا کەریـم خۆشنـاودا مەلا حوسـێنی عەبـدوڵڵا زادە دەڵێ : کـاکە ئێمە زیرەکمان بە مامۆستای خۆمان دەزانی ! ئەم قسەیەش بە ناوی خۆی ومامۆسـتا مـاملێ دەکـات و مامۆسـتا مـاملێ خۆشی لەوێ دەبێـت و ناڕەزایی دەرنا بڕێ . بۆ هونەرمەندەکانی تریش کە مامۆستا ئەحمەد ئەمانی بە گەورەترو زانستی تر لە زیرەکیان دەداتە قەڵەم ! ئەمە ڕای خۆیەتـی کەس ئەو ڕایەی لە وان نە بیسـتووە ، جـارێکی تریـش دەنووسم ، منیش وەک بەڕێز دکتۆر ئەحمەد ئەمانی ئەو هونەرمەندانەی

بە گەورەیان دەزانێ ، منیش بە گەورەیان دەزانم ! بەڵام ، گەورەیی هیچ هونەرمەندێکی کورد زیرەک لە گەورە هونەرمەندی ناخات ! بەڵی حەسەن زیرەک دووبارە نابێتەوە !! جارێکی تر مامۆستا بۆ داتاشێنی زیرەک لە هونەرمەندبوون دەنووسێ :

(واتا میلان کۆندرا وەتەنی حەسەن زیرەک زیاتر لەوەی هونەری ڕەسەن بێت هونەری بازاڕی و کیجە) بەڵی هونەرمەند حەسەن زیرەک هونەرمەندی نێو بازاڕو کۆڵان و گەڕەک وماڵان و سەرگەورەترین شانۆو سەرشەقام و نێو خەڵکە ، ئەوە نەک لە بەر ئەوەی ئاستی هونەرەکەی نزمە! بەڵکو بە هۆی ئەوەی هونەری زیرەک هونەری هه مووانە و گشتگیرە، لە کاتێکدا لە ماڵان و لە دانیشتنەکان زیرک گۆرانی دەگوت ، هه ر ئەو زیرەکەش بوو لە ڕادیۆی دوو وڵات و لە پایتەختی دوو وڵات و لە گەڵ بەرزترین تیپی مۆسیقاو باشترین ئۆرکسترای دوو وڵات گۆرانی دەگوت و ڕێزی پێشەوی هونەرمەندایەتی بۆخۆی بەدست دەهێنا ! ئەو کە لە گەڵ گەورەترین ئۆرکستراو زۆرترین مۆسیقا ژەن گۆرانی دەگوت ، هونەرمەندی هه موو کورد بوو؛ بە هه مان ئاست و بەرزتریش کە بەتەنیاو بەبێ هیچ ئامێرێکی مۆسیقی دەیچریکاند ..دیسان هونەرمەندی هه موو کورد بوو ، زیرەک تەنیا هونەرمەند نە بوو، سەرکردە بوو.. سەرکردەی هونەرمەندان !! ئەو سەرکردەییەی بە هۆی ئەوە نەبوو کە دەسەڵاتدار بوو ! بە هۆی دەسەڵاتی بەرزی هونەرەکەی بوو! ئەوە هه ر زیرەکە لە کاتێکدا لە بەرزترین ئاستی بەرزو لە سەر دیارترین شانۆی عێراق و ئێران گۆرانی دەڵێ و گویگری لە ژمارە نایەن ، ئەوا بە هەمان ئاستی بەرزیش لە نێو بازاڕو سەر شەقامەکانیش کە گۆرانی گوتووەو گوێگرەکانی لە ژمارە نەهاتوون ! واتە ئەوە زیرەکە لە هه موو ئاستەکان گوێی لێدەگیرێ و ئەمەش تایبەتمەندیەکە دەس هه موو هونەرمەندێک ناکەوێ ! زیرەک هونەرمەندی بەردەوام گوتنە..ئەو پێویستی بە گوتنی بەردەوام هه بوو ..جا ئەو گوتنە لە پایتەخت بۆی بلوابا یان لە کانی مەلا ئەحمەدی سەرسنوور..زیرک ئاوازو شیعری گۆرانی لێ هه ڵدەڕژا..خۆی گوتوویەتی : ئەگەر خەمم هه بووبێت یان دڵشابووبم گۆرانیم بۆ هاتووە زۆرو چاکیشم بۆ هاتووە.. هه تا گوتبێتم گوتوومە ، بەم گوتنەش خەمی خۆم ڕەواندووتەوەو دڵی خەڵکیشم شاد کردووە !! زۆرینەی تێوە گلاو!! مامۆستا ئەحمەد لەسەر چەکوچکاریەکەی بەردەوامەو پەیکەری زیرەک تیکدەشکێنێ ولە گەڵ ئەوەشدا ڕەخنە لە زەوقی گشتی کوردەواری دەگرێ ودەنووسێ □ پەیوەندی بە ئەم سۆزە فاشیلە دەگەڕیتەوە کە هێشتا لە کورد-دا ئامادەیە خودی ئەم ئەفسانە باوە کە گوایە بڕێک هونەرمەند چی دیکە دووبارە نابنەوە! خۆی دوو ڕەهەندی هەیە؛ هەم ڕاستە، هەم دان نانە

بەسەر نازانستی بوونی ئەو کەسەدا. واتا شتیکی درووستە، بەڵام بە
مانای ڕەسەن بوونیان نییە، حەسەن زیرک دقاودق نوێنەری هەمان پلەی
ڕۆحیانەتی گشتی کومەڵگا کوردییە سۆزاوییەکەیە کە هێشتا نە
ئەفامێت هونەر (بە گشتی یانی چی)، نە بەو ئاستەش گەیشتووە کە گوێ
بۆ هونەری ڕاستەقینە شل بکات، کەواتە لەم کۆمەڵگایەدا کە زۆرینە
هێشتا زۆرینەیەکی تێوەگلاو لە سۆزی ئان و ساتی گەورە بوونە، مامڵێ
دبێتە فەرامۆش کراوەکە و حەسەن زیرەک دەبێتە قارەمانەکە کە چی
دیکە دووبارە بوونەوەی نییە.) لەم پێڕەگرافەدا مامۆستا باسی
چەند خاڵێک دکات . یەکیان ئەفسانەی دوو بارە نە بوونەوە ! واتە
حەسەن زیرەکێکی تر دوو بارە نابێتەوە ، بەڵێ بۆ هە موو قیاسان
حەسەن زیرەکێکی تـــر دووبـــارە نـــابێتەوە ، ئەمە بۆ هـــە مـــوو
هونەرمەندێکی ڕەسەن و داهێنەریش ڕاستە ، ئەوەی لێرە بۆ زیرەک ئەم
– دوو بـــارە نە بـــوونەوە – زۆر دووبـــارە دەبێتەوە تایبەتمەنـــدی
هونەرمەندیی زیرەک و ئاستی بەرزو زۆری داهێنانی زیرەکە ! بەڵێ
ئەمە ڕاستیە کە زیـــرەک دووبـــارە نـــابێتەوە . هونەرمەنـــدی گۆرانی
مۆسیقای کوردی مامۆستا موجتەبای میرزادە ، لە چاوپێکەوتنێکی لە
گەڵ بەرنامەی شانشینی تەلە فزیۆنی میدیا لە وەڵامی کاک بارزان
شاسوار دا دەڵێ ، من ناتوانم باسی حەسەن زیرەک بکەم ..زیرەک زۆر
گۆرانیە ، نە لەپێش زیرەک و نە لەدوای زیرەک کەس وەک و ئەو نابێ
!) ئەو ڕایەی هونەرمەندی گۆرانی هە موو ئێران و کوردستان و ڕۆژهە
ڵات موجتەبای میرزادەیە دەبێ بۆ هە ند وەربگرێن ، ئەو بەڕێزە لە
نزیکەوە لە گەڵ زیرەک ژیاوەو مۆسیقای بۆ لێداوەو ئاهە نگی بۆ
ڕێکخستووەو شارەزای تواناو داهێنانی بەرزو – فی ئەلبداهە ی-
زیرەکە و ئەوەی لە زیرەک دا دیویەتی لە هونەرمەندی دا، لە هیچ
یەک لەو گۆرانیبێژانەی نەدیوە دواتر کە مۆسیقای بۆ لیداون ! ئایا
موجتەباش تێوەگلاوی ئان و ساتە کەیە هیچ بنەمایەکی زانستی نییە،
ئیللا هەڵەی فامی نەبێت،!!؟ من بڕواناکەم ئاستی زەوق و هونەر
ناسیی مامۆستا موجتەبا هێندە لە خوارەوە بووبێ و تەکنیکی شێوەی
حەماسەی فاشیلی خەڵکی کە بووبێ و ئەویش تێوەگلابێ؟! ، بەڵکو ئەوە
میرزایە لە گەڵ زیرەک ئاستی زەوقی گوێگرتنی خەڵکیان بردووەتە
ســەرەوە !!؟ حەســەن زیرەکێــک کە زۆربەی هــە رەزۆری هونەرمەنــدو
مۆسیقارەکانی ئێران لە کوردو فارس و ئازەرو لە عیراق کوردو عەرەب
و هە تا ئەرمەنی و ترک و بگرە تادەگاتە بەشێک لە ڕۆژئاواییەکان
دان بە گۆرانیی و لەهاتوویی ئەو (حەسەن زیرەک) دادەنێن ! کەچی
مامۆستایەکی ئەکادیمی و گەنجێکی کوردی خۆمان ، دێت و هە موو ئەو
جەماوەرە زۆرەو ئەم هە موو هونەرمەندە گۆرانیبێژوو مۆسیقارە
گۆرانەی کـوردو فـارس و تـرک و ئـازەرو ئەرمەن و عەرەب و کە وکە

بەڵادەنێ و ئەمانە هه مووى – بەهۆى كەم فامى و ئاستى نزمى زەوقى – دادەنێت و هه موو ئەو پێناسانە لە زيرەك دەستێنێتەوە كە هونەرمەندان بە قەناعەتەوە پ□اىداوە ، زيرەك ئەعجوبەيە، زيرەك نابيغەيە، زيرەك ئەفسانەيە ، زيرەك قوتابخانەيە ، زيرەك مامۆستايە ! دەگێڕنەوە گەورەترين مۆسيقارى ئێران كە سەرپەرشتى گەورەتين ئۆركسترای ئێرانی دەکرد لە تارانی پايتەخت ، لە کاتی تۆمارکردنی گۆرانیەک بۆ زيرەک ، ڕوو لە ئەندامانی ئۆرکستراکەی دەکات و دەڵێ :
ئاگاداربن پێويستە ئێوە لە دواى زرەک بڕۆن ؛ بەتەماى ئەوە مەبن زيرەک دواى ئێوە کەوێ ! ئەمە بۆخۆی جارێکی تر مامۆستايەتی و سەرقافلەيی هونەرمەندان بۆ زيرەک دەسەڵمێنێ ! ئەمە ڕاستە زۆربەی خەڵکی ئێمە پەروەردەی زەوقی هونەريمان لە ئاستێکی بەرز نيە ! بەڵام ، هه ر ئەو خەڵکە بە زۆری ، ئەگەر نەڵێم وەک زيرەک ئەوا زۆر کەمتر نا ..گوێ لەو هونەرمەندانە دەگرن کە دکتۆر ئەحمەد بە ڕەسەن و هونەرمەند و داهێنەريان دەزانێ ، وەک مامۆستا ماملێ و مامۆستا عەلی مەردان و مامۆستا مەزهه رى خالقى و سەى ئەسکەرى کوردستانی و مامۆستا عەدنان کەريم و مامۆستا عەباسی کەمەندی و ئەوانی تريش .. ئەرێ ئێستاش ئەو جەماوەرە کە بەم ژمارە زۆرە گوێ لەو هونەرمەندانەش دەگرێ !!هه ر ئاستى زەوقيان نزمەو تێوە گلاوى سۆزى حەماسيى و کام فامينە؟! ؟ هونەرمەند ماملێ بۆچی فەرامۆش کراوە ؟ هه ر ئێستا ک□ □□زى هه ينى و ٢٣/٤/٢٠٢١ لە يوتيوب سەيری ڤيديۆيەکی گۆرانی (مامۆستا ى هونەرمەند ماملێ) م کرد بەناوى – يادى بەخێر -١٢٦٤٩٠٣ يەک ملێۆن و دووسەت وشەست و چوار هه زارو نۆ سەت و سێ جار گوێی لێگيراوە لە ماوى شەش ساڵ و تەنيا لە يەک گۆرانی… دەی بە قوربان.. ئەمە فەرامۆشکردنی ماملێ يە؟!؟ مامۆستا ئەحمەد ئەوەندە لە زيرەک توڕەيە ، بە هۆی ئەو توڕەييە غەدر لە مامۆستا ماملێش دەکات ، کە گوايە دەيهەوێ بەرگرى لێبکات ! ئێستا گەنجيک و کەسێکی کە کاريان لێکۆڵينەوە نيە و هه وادارى هونەرمەند مامۆستا ماملێ نە ! کە ئەو ڕايەی مامۆستا دەخوێنێتەوە ، لە دڵ و مێشکيان دەچەسپێ کە ماملێ تەنيا چەند کاسێتێکی لادێی تۆمارکردووەو فەرامۆشکراوەوغەدرى لێکراوەو ئەو غەدرەش بە هۆی حەسەن زيرەکە وەيە !! زۆر بەداخەوە . بەڵێ زيرەک بێ پشت و پەناترين هونەرمەندى هه موو جيهان بووو!! دکتۆر ئەحمەد ئەمانی بەردەوام دەبێت و دەنووسێ □ ، چيها ئەم ئەفسانەيە باوە؛ کە حەسەن زيرەک کەسێکی تەنيا و بێ پشت و پەنا بووە، بەڵام ئەوە لە ڕاستيدا ماملێيە کە بێ پشتيوان ترين کەسی سەردەمی حەسەن زيرەک بووە، نەک ئەم ئەفسانە کە حەسەن زيرەک بێ کەس بوو) ڕێزی زۆرم بۆ مامۆستای هونەرمەند

مامڵە ، وەک کوردێک و هونەرمەندێک و خانوادەیەک کە سەر بە خەبات و نیشتمان بوو ، بێ کێشەو گرفت نەبووە ، ئازارو بەندیخانەی دیوە ، بەڵام ، ژیانی خانوادەیی و مالباتی مامڵە هە ر گیز لە گەڵ ژیانی زیرەک بەراورد ناکرێ ؛ بە خۆشایی نە بوو زیرەک بە هە ر زمانێک کە دەیزانی هاواری دەکرد : -(جێم نیە تیا بسرەوم خاکم بەسەر بێ لانەخۆم ! نە در غـوربت دلـم شـادو نە رویـی در وطـن دارم..الهی بخت برگردد ازین طالع کە من دارم! هر یەنەن گیدرم غریبم غریب !قەت لە دنیادا نەبوو بەجگە لە ناخۆشی بەشم ،ئەی خودا چەنـد بێ کەس و بەدبەخـت و چارە ڕەشـم !! بێ کەسـم لەو بەغـدایە ..دەیان هاوارکردن و نالاندن لەدست بێکەسی و بێ جێ و ڕێیی !!)
ئەگەر ئەم شیعرانە جارێک لەگەڵ ژیانی شاعیرەکان بگونجێن ؛ ئەوا دەیانجار لە گەڵ ژیانی زیرەک دەگونجێن ! بێ کەسی زیرەک لە نێو مـاڵ و لە منـداڵیەوە دەسـت پێـدەکات و بـاوکی دەمـرێ و دایکـی شودەکـاتەوەوهە ر بە منـداڵی دەکەوێتە کەڵانـان و گـاوانی نەکەری ئاغادەکـات و وەک خۆی لە کاسـێتەکەی ناسـراو بە – کاسـێتی ئەبـوو سەباح ناسراو _ دەڵی: جێم نە بەوە.. لە ئێران و لە عیراق جێم نە بەوە ! لە جێگایەکی تر دەڵێ: لە هە موو جیهان جێم نە بووەولە هە موو جیهان ..فەقەت من ماندوو بووم شەکەت بووم هیلاک بووم !! تا دواجـار – ئـاخی پیـری دەیبـاتەوە شنەو- لەو پێیەی هــە ژاری و بێ کەسیدا بەدەستی ساواکیان ژەهر خواردوو دەکرێ و لەی دەکات بە سەرەتان وبەو نە خۆشیەوە دەمرێ (٤) کە دەمرێ… خانووی کرێیە !لە نەـو خـانووەکی کـرێ و لە ماڵێکـدا دەمـرێ بەڕێکەی ژێـر پێــی خواستووتەوە ! هە ر زیرەک بە خۆی لە چریکەی کوردستان دا دەنووسێ : هە ر کەس بێ کەس بێ و بەڕێژەیەیی – وەک منی لێ بێ زەحمەتە چابێ !!بە کـورتیەکەی ژیـانی زیـرەک بە دۆزەخ دەسـتی پێکـردو هـە ر بە دۆزەخیش کۆتایی هات .!! مامۆستا ئەحمەد چۆن کە وەک دەردەکەوێ هیچ یەک لە و کتێبانەی نە خوێندووتەوە کە باسی ژیانی زیرەک دەکەن دەنا.. دڵنیام ئەگەر تەنیا – چریکەی کوردستان – ی بخوێندبوایەوە ، ڕایەکانی بەم شێوەیە نەدەبوو. هە ر ئەوەشە کە بەردەوام ڕایەکانی خۆی لە پشتی بێ ئاگایی لە ژیانی زیرەک بە بێ بەڵگەیی دا دەردەبڕێ ! دیسان دەنووسێ :(لـە حاڵیکدا کەی گشتی کۆمەڵگای کوردی لـەگەڵ حـەسەن زیرەک بوو.

هیچ هونەرمەندێک، ئەوەندەی کۆمەڵگای کوردی خزمەتی حەسەن زیرەکی کردووە لە لایەن کوردەوە خزمەتی نەکراوە، هەر بەم بۆنەشەوە بوو کە حەسەن زیرەک ئەم مەجالەی لە ژیانیدا بۆ ڕەخسا کە بە دەیان شار و شارۆچکە بگەڕێت و لەسەر ئەم خوانە جەماوەریە ژنی جۆراجۆری لێ بێنێت و بەوپەڕی سەرسووڕمانیشەوە مێکیەتی قارەمانە تەنیاکەشی بێ

خۆی داگیر کردووه و هەمدیسان بۆ ئەبەد سۆزی جەماوری کوردی ئەم سەردەمە لە دوای خۆی دەکێشێتەوه.) بەڵێ.. خەڵک یارمەتیی زیرەکیان داوە ! بەڵام، ئەوانەی لە کۆمەڵگای کوردەواری یارمەتی زیرەکیان داوە ، تاک تاک و جار جارە بووە و یارمەتی کورت مەودا بووە ، بە جەمە نانیک و شەوە حەواندنەوەیەک بووە! بەڵام؛ ئەوانەی دژایەتی زیرەکیان کردووە ، دەزگا بەدناوەکانی دوو دەوڵەتی عێراق و ئ□□ران بوون و هونەرمەندە گەورەکان!؟ و نووسەرە دەست ڕۆیشتووەکانی !؟ئەم دوو وڵاتە بوون ! ئەوانەی ژیانی خۆشی – ئەمسال من زۆر بەختیارم – ی زیرەکیان لە سەردەمی تاران و کرماشان و ژیانی پێکەوەیی لەگەل میدیای زەندیا و – چەندم پێ خۆشە ناوماڵ – خودا هێندەم نە کوژێ ئارەزوو پێم بڵێ بای□!! ت□کداو زیرەکیان هە رەتەی سەر سنوورو – کانی مەلا ئەحمەد – کردوو میدیاو منداڵەکانیان لە – شارێکی غەریب – بێ زیرەک کرد ؛ بە دڵنیبایی□وە ئەوە دەنووسم..ئەگەر ئەو هە موو خەلکە کە بە ئاسانی و بەردەوام گوێ لە دەنگی زیرەک دەگرن ؛ ئەگەر بۆیان بکرێ بە کەمیک زەحمەتەوە ژیانی زیرەک بخوێننەوە ، ئەوا بێ شک هە ودارانی زیرە دوو چەندان دەبن . ژیانی زیرەک هی ئەوەیە شانامەو داستان و ڕۆمان و زنجیرە تەلەفزیۆن و فلیمی سینەمایی و چی و چێ لێبەرهە م بێت !!

باساڵێ دووجارم تێهەڵبدەن !!

ئەرێ برای بەڕیزم دکتۆر ئەحمەد ئێوە ئەو ڕاپۆرتانەتان دیوە کە – ساوکیەکان – لە سەر زیرەک و میدیای زەندیان نووسیوەو لە بەرگەکانی کتیبی (چپ در ایران بە روایت اسناد ساواک) دا بڵاوکراونەتەوە ؟ دیوتە ساوکیەکان چیان نووسیوەو چۆن بەدوای هە ناسەی(میدیا وزیرەک)ەوە بوون و هە موو کارو چالاکیە ڕادیۆییەکانیان بەدگومان کردوون و دەزگای ساوکیان لێ دنە داون ! ئەو ساواکیانەی شانازیان بە ساواکی بوونەوە دەکردو خۆیان بەو سێ سەت ڕوپیەوە هە ڵدەکێشا کە لە پای ڕاپۆرت نووسینەوە وەریان دەگرت !؟ لە کاتێک دا زیرەک ئەو داوایەی ساواک ڕەتدەکاتەوە ؛ کە داوای لێ دەکەن بچێ لە عیراق کاریان بۆ بکات و لە بەرامبەردا خەڵکێکی زۆری بخەنە ژێردەست و پارەیەکی زۆری پێ بدەن! زیرەک ئەمە ڕەت دەکاتەوە وەک لە کتێبەکەی میرزا کەریم خۆشناودا نووسراوە دەڵی : ئەوە کاری من نیە و بشتوانم نایکەم و ئەو کانیەی ئاوم تێدا خواردووتەوە بەردی تێناخەم و خۆم شەرمە زاری عیراقیەکان ناکەم و باساڵێ هە ر.. دوو جارم تێهەڵبدەن !! دواجار ئەم ڕاپۆرتانە کاری خۆیان کردوو زیرەکیان لەسەردەمی زێڕینی تارانی پایتەخت و کرماشانی کوردنشین ڕادیۆ کردەدەرەوە . لەم ڕۆژانە بە ناچاری

جارێکی تر ڕوو لە عیراق دەکات و دەیەوێ جارێکی تر لە ڕادیۆی بەغدا کاربکات ؛ بەڵام ، دوژمنانی زیرەک لە بەغداش ، پاش ئەم هه موو ساڵە و ئەم هه موو داهێنانە و داگیرکردنی ڕێزی پێشەوەی هونەرمەندانی دوو وەڵات!! بۆ سوکایەتی پێکردن جارێکی تر دەنگی تاقیدەکەنەوەو لە ئەنجام دا پێی دەڵێن : تۆ دەنگت بۆ ڕادیۆ دەست نادا !! وەک ئەوەی لە ڕادیۆی کرماشان بەڕێوەبەری بەشی کوردی بەزیرەک دەڵێ : چیتر پێویستمان بە تۆ نییە ! هه زارو پێنج سەت گۆرانی تۆمان هه یەو بەسمانە و بەڕێوەبەری بەشی کوردی ڕادیۆی تاران بە پۆلیسی بەردەرگای ڕادیۆ دەڵێ..ڕێگە نەدەن زیرەک بێتە ژوورەوە !؟! مامۆستای بەڕێز دکتۆر ئەحمەد ئەوەتە لەو دەزگا ڕادیۆییەی کە جێگای کارو چالاکی زیرەک بوو و خزمەتی زۆری تێدا کردوون ، لە ئێران و عیراق ، سەیرکە چ کەسانێک و بە چ شیوەیەک زیرەک ڕەوحشکێن و دەشکێن و هونەرشکێن دەکەن و ڕێگای هونەری لێدەگرن و دەرگای ئەستگەی بەڕووی دادەخەن و ڕاوی دەنێن بەرەو مەرگی ژەهراوی !؟!

جارێکی تر کێ بە کەسە؟؟

مامۆستا ئەحمەد ئەمانی و هه رکەس ئازادن چ هونەرمەندێکیان خۆش دەوێ و بەکێش دا هه ڵدەدەن ! بەڵام ، ئەوەی لە بەڕێزێکی وەک مامۆستا ئەحمەد ئەمانی ناوەشێتەوە ئەو هه موو داشۆرینەی زیرەکە لە هونەرمەندی بەبێ بێژگەو سەلماندن ! سەیرکە چی دەنووسێ :(حەسەن زیرک دقاودق نوێنەری هەمان پلەی ڕۆحیانەتی گشتی کومەڵگا کوردییە سۆزاوییەکەیە که هێشتا نه ئەفامێت هونەر (به گشتی یانی چی)، نه بەو ئاستەش گەیشتووە که گوێ بۆ هونەری ڕاستەقینە شل بکات، کەواتە لەم کۆمەڵگایەدا که زۆرینە هێشتا زۆرینەیەکی تێوەگلاو لە سۆزی ئان و ساتی گەورە بوونە، مامڵێ دبێتە فەرامۆش کراوەکە و حەسەن زیرەک دەبێتە قارەمانەکە که چی دیکە دووبارە بوونەوەی نییە) پیاوکێ ئەم پەڕەگرافە دەخوێنێتەوە ، ئەگەر شارەزای ژیانی مامڵێ و زیرەک نەبێت ئەوا وای دەڵێت بەرچاوکە ئەوە زیرەکە بە هه موو توانایەکی کە هه یبوو ، ڕێگای کاری هونەریی لە مامڵێ گرتووە ! ئەوەندەی ئەمە شارەزای ژیانی هونەرمەند مامڵێین ، ژیانی مامڵێ زۆر لە ژیانی زیرەک گونجاوترو لە بارتر بووە بۆ هونەرو ئاسودەیی، مامۆستا مامڵێ- ئەگەرچی ئەویش بێ گرفت وکێشە نە بووە – بەڵام ، زۆربەی کات لە نەوماڵ و خانوادەو شارو وڵاتی خۆی بووەو ڕادیۆی مەهابات زۆر لە ماڵەکەی دوور نەبووە، ئەوە مامۆستا مامڵێیە کە خۆی ئەو ژیان و شیوە هونەرکردنەی بۆ خۆی بە پەسند زانیوەو هونەرەکەی ئاوا درێژە پێداوە – ئەو هونەرەی مامۆستا ئەحمەد پێی دەڵێ : چەند

کاسێتێکی لادێی !!! ئەوە زیرەکیش بووە داوای لە هونەرمەند ماملێ کردووە بچیتە ڕادیۆ و گۆرانی بڵێ و لە وپێکەوە گوتنەشدا ، زیرەک وەک – کەڵەس – گۆرانی بۆ ماملێ گۆراوەتەوە ! بەڵێ هیچ کەس ماملێ فەرامۆش نەکردووە نە خاسمە زیرەک!! هە ر ئێستاو ئەودەمیش کە هە ردوکیان لە ژیان دابوون لە هونەرو ناوبانگدا ئەم دوانە هاوشانی یەکتربوون و لە هە رکوێ ناوی زیرەک هاتبێ ناوی ماملێی بەدواوە بووە ئەوەش کە مامۆستاش زیرەک بە قارەمانە ناڕەواو ناشایستە کە دەزانێ ! ئەوقارەمانیەتیەی زیرەک کەس خەری پێ نەکردووە ، بۆ هەی گەورە هونەرمەندی و داهێنانی زۆرو ژیانە ئەفسانەییەکەی خۆیەتی ! زۆر بەداخەوە دکتۆر ئەحمەد بەم ڕایانە دەری دەخات کە هیچ خۆی بەوەوە ماندوونەکردووە شتێک لە ژیانی پڕئازرو دەربەدەری و دۆزخئاسای زیرەک بخوێنێتەوەو بزانێ !؟! سەیرکەن لە بەردەوامی نووسینەکانی مامۆستا ئەحمەد چی دەنووسێ ؟ ، ئەم ئەفسانەیە باوە؛ کە حەسەن زیرەک کەسێکی تەنیا و بێ پشت و پەنا بووە، بەڵام ئەوە لە ڕاستیدا ماملێ یە کە بێ پشتیوان ترین کەسی سەردەمی حەسەن زیرەک بووە، نەک ئەم ئەفسانە کە حەسەن زیرەک بێ کەس بوو، لە حاڵێکدا کۆی گشتی کۆمەڵگای کوردی لەگەڵ حەسەن زیرەک بوو.

هیچ هونەرمەندێک، ئەوەندەی کۆمەڵگای کوردی خزمەتی حەسەن زیرەکی کردووە لە لایەن کوردەوە خزمەتی نەکراوە، هەر بەم بۆنەشەوە بوو کە حەسەن زیرەک ئەم مەجالەی لە ژیانیدا بۆ ڕەخسا کە بە دەیان شار و شارۆچکە بگەڕێت و لەسەر ئەم خوانە جەماوەریە ژنی جۆراجۆری لێ بێنێت و بەوپەڕی سەرسووڕمانیشەوە مڵکیەتی قارەمانەتەنیاکەشی بۆ خۆی داگیر کردووە و هەمدیسان بۆ ئەبەد سۆزی جەماوری کوردی ئەم سەردەمە لە دوای خۆی دەکێشێتەوە. واتا هیچ لەسەر خوانی جەماوەر بە کەیفی خۆی ژیانی کردووە، ئاوا بەوپەڕی سەورسووڕمانەوە هەموو سۆزی ئەفسانەی (تەنیا بوونی هونەرمەند)یشی بۆ خۆی داگیر کردووە) لێرە من ناخوازم بەکەسی ماملێ هەڵتبکەمەوە ، دەزانم هونەرمەندو شاعیرانی ڕەسەنی کورد لەسەردەمی بێ دەوڵەتی داو ئێستاش هە موویان بێکەسن !؟ بەڵام ، لە نێو بێکەساندا ئەوە زیرەکە پاڵەوانی بێکەسییە! ئەوەی کە کۆمەڵگای کوردی خزمەتی زۆری زیرەکی کردووە ، هە ر ئەم ڕایە جارێکی تر ئەوە دەردەخا کە دکتۆر ئەحمەد تەواو بێ ئاگایە لە وردو باریکی ژیانی زیرەک ؛ لێرە ڕووی دەمم دەکەمە دکتۆرو تکای برایانەی لێدەکەم ، هەندێک زەحمەت بداتە بەرخۆی کتێبی چریکەی کوردستان ، کە زیرەک باسی ژیانی خۆی دەکات لە ڕۆژی لەدایکبوونەوە تا گەڕانەوەی لە عیراق بۆ ئێران و هە روەها هە ردوو بەرگی – هە ندێک لە بەسەرهاتەکانی زیرەک – کە میرزاکەریم خۆشناو هاوڕێی چوارساڵە پێکەوەیی زیرەک نووسیویەتی ، چوار ساڵەیی

سەردەمی دەرکرانی زیرەکەوە لە ڕادیۆی کرماشانەوە تا ژەهر خواردن و مردنیەتی، بخوێنێتەوە !! بە دڵنیاییە وە پاش خوێندنەوەی ئەم سێ کتێبە دکتۆر ئەحمەد بە چاکی د□زانن کێ بێکەسە وبە جۆر□ک□ی دی باسی زیرەک دەکات !!

پاشایەک لەتاران !!

دکتۆر باسی ئەوەدەکات کە زیرەک زۆر گەڕاوەو چووتە وڵات و شاران !(جێم نیە تیا بسرەوم خاکم بەسەر بێ لانە خۆم ..بێ کەس و بێ دەر بێ یارو هاودەم بێ مەیی و مەیخانە خۆم ! ئەی نا ئومێدی ئەی نائومیدی ئەی ڕەنجە ڕۆیی و دڵ نائومێدی بەدبەختی وەک من ساکێ دی) ؟؟زیرەک کە گەڕاوە بەشی زۆری گەڕانەکەی وەک قانیعی مەزن بۆ خۆی دەفەرمووێ : (خودا ئەو پێیانەی بۆ دوو شت داوەتە من، یەکێ لەدست دوژمن ڕابکەم و دوو بەدوای ناندا غار بدەم) ئەمە ڕێک بۆ زیرکیش ئاوایە، زیرەک ه□ موو گەڕانەکانی ه□ □اتنی دەستی دوژمن بووەوغاردان بووە بە دوای نان دا ! زیرەک وەک هونەرمەندێک لە هیچ وڵاتێک کارتی داوەتکردنی بۆ نە هاتووەو فەرشی سووری بۆ ڕانەخراوەو لە فرۆکە دانە بەزیو□ ! ه□ میشە بە قاچاغی و بە ترسەوەو ب□ ه□ ژاری و بە گیراوی بەندیخانە گۆڕکێی کردووە !

سەرسفرەی خەڵک!!

مامۆستا دەنووسێ زیرەک لە سەرسفرەو نانی خەڵک ژیاوەو ژنی زۆری بۆ خۆی هێناوە !! دکتۆردەزانێ زیرەک هونەرمەند بوو ئەگەر لە ژیانی خۆی دا تەنیا – حەقولئیبداعی – ورگرتبایەو مافی نە خورابوایە، نەک ه□ رخۆی بەڵکو دەیتوانی د□و□م□ندترین هونەرمەند بێت و خەڵکێکی زۆریش بە خێو بکات ، ئەگەر دکتۆر توانا و زەقی ئەوەی ه□ ب□ت (پاشایەک لەتاران و هونەرمەندێک لە لوتکە دا)(٥) [illegible]

[illegible]

□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□ !(□) د□ی خوێندەواری خۆشەویست خۆت ئەم
کارەی زیرەک هه ڵسەنگێنە و بڕیاربدە !؟

جێم نە بووە لە ئێراق و لە ئێران !!

زیرەک نە لەکارکردند کەسێکی بێ توانا بوو نە لە هونەرمەندی دا ،
بەڵام ، ئەو پیاوێکی مەزن بوو لەسەردەمێکی نزمدا ژیا و ئەو لە
هیچ جێگایەک لێنەدەگەڕان کوچاگری ڕەش بێت ! زیرەک لەسەر سفرەو
نانی خەڵک دەژیا ؟؟ !! باوابێ ! ئێستا نموونەیەک لەو نان و
سفرەیەت دەهێنمەوە دکتۆر گیان … ساڵێک و جارێک لە جاران زیرەک
لەشاری سلێمانی ، شەو لە ماڵێک و لەسەر سفرەکەیان نان دەخوا !!
دواتر شەو هه ر لەو ماڵە ئاهه نگێک دەگێڕی و خاون ماڵی ئاهه نگە
کە لە کاسێتێک تۆمار دەکات ، بۆ بەیانی ئەو کاسیتە
(۳۰۰) دیناری ئەوێ ڕۆژێی عێراقی دەدەنێ؛ کابرا داوای زیاتر
دەکاتو نایفرۆشی ، کە ئەودەم سێ سەت دینار خانووێکی پێدەکڕدرا !
تۆبڵێ برای خوێندەوارم ..ئەگەرزیرەک ئەو پارەیەو پارەی هه موو
ئاهه نگ و کاسێتەکانی وەرگرتبا پێویستی بەنانی سەر سفرەی کەس
دەبوو !؟ بەداخەوە ئەوە حەفتا ساڵە بازرگانانی هونەرو
گۆرانیەکانی زیرەک پارەی مافی ڕەوای زیرەک و منداڵەکانی دەخۆن و
کەسێک بیر ناکاتەوە لەو داهاتە بەردەوامە کەمێکی بە کەس و کاری
زیرەک بداتەوە!! ، هه فتا ساڵە لە کوردەواری خەڵکانێکی زۆر لەسەر
پارەی هونەری زیرەک دەژین ! ئێستا کەی ڕەوایە ئێمە جەمەنانێک بە
جاوی زیرەک دابدەینەوە ، زیرەک ئەگەر ژیانێکی ئاسودەی هه بوایەو
مافی هونەرمەندی خۆی وەرگرتبایە ! وەک ئەو چوار ساڵەی کە لە
تاران حەقی خۆی وەردەگرت!؟، ئەوا بێشک یەکێک دەبوو لە هونەرمەندە
دەوڵەمەندەکانی ئێران ! دەی خۆ ئەگەر بە فارسی گۆرانی گوتبا
..ئەوا بە حیسابی خۆی نەدازانێ !! هه ر زیرەک خۆی دەتوانی باسی
ژیانی کوێرەوەری خۆی بکات و لە کاسێتەکەی ئەبووسەباح بەو پەڕی

حەسرەتەوە دەڵێ:(جێم نە بووەوە لە عیراق و لە ئێران جێم نە بووەوە ، ئێستا لە نێوان ئەم دوو کێوە چایخانەیەکی عەجایبم دانا□و کاسبی تێدا دەکەم ! هونەر بۆمن بەهرەیەکی نەدا هونەر بۆمن وکارێکی نەکرد بە دوایابچم ، چۆن کوردم بە کوردی قسەدەکەم !!) بەڵی کورد بوونی زیرەک خوێنی لێدەچۆڕێ ! بەداخەوە کوردەواری زۆری ماوە تا زیرەک وەک خۆی بناسێ ؟؟

ژنهێنانی زۆر !!

دکتۆر ئەحمەد گلەیی لەوە دەکات کە زیرەک بەکەیفی خۆی ژنی زۆری هێناوەو ڕایبواردووە !! ئەوەیە کەدەڵێم دکتۆر ئاگاداری ژیانی زیرەک نیە ، بە خۆڕا ناڵێم !! زیرەک لە گەنجی و یەکەم جار کە ژن دێنێ و دوایی بە هۆی ڕوودا□ک دەگێرێ ! ئەو شەوەی کە بەردەبێ و دەچێتە ماڵەوە ، دەبینێ ئەوە دایکی خەریکی گواستنەوەی ژنەکەیەتی بۆ براکەی !!! زیرک کە ئەمە دەبینێ لە حەژمەتان سەر هه ڵدەگرێ وتاران و عەبادان و بەسرا خۆتان بگرن زیرەک هات !؟ دکتۆر پسپۆریەکەی ڕاوێژکاری دەروونی خانوادەییە ! دەی برا پسپۆرەکەم ئەم ژیان و ئەم کارەی خانوادەی زیرەک و زۆری تر شیبکەرەوە و بڕیاری زانستیانەی خۆت بدە .!!

زیرەکیش وەک هه رکەسێک حەزی دەکرد ماڵێکی گەرم و خێزانێکی ئاسودەی هه بێت و ئەو ژیانەشی بەردەوام بێت . بەڵام ، ژیانی زیرەک لەدەست خۆی نەبوو ، دوژمنانی نێو خۆو دوو دەوڵەتی داگیرکەر هه لێاندەسوڕاند !! زیرەک کە لە بەغدا بوو ژنە جوان و لێهاتوو خانەدان(گەوهه ر خانم) ی خواست و گۆرانی – گەوهه رێ – ی بۆ گوت . هه رگیز حەزی نەدەکەر ناچاربێت وئەو گەوهه رە بە جێی بهێڵێ !! ! دیسان کە لەتاران دەگیرسێتەوەو میدیای زەندی دەخوازێ و شەو لە ماڵی خۆی دەنوێ و بەیانی لە ماڵی خۆی لە خەو هه ڵدەستێ ، دەبێتە خاوەن ، ماڵ و ژن و منداڵ … ئەم ژیانەی زۆر پێ خۆش دەبێ و دەچریکێنێ : بولبول ئەمساڵ من زۆر بەختیارم ساحێبی مەهتاب گوڵی بەهارم ، دەبێژێ و هاورا دەکات چەندم پێخۆشە ناوماڵ ! بەڵی زیرەکیش مر□ق بوو حەزی دەکرد ماڵ و ژن و منداڵی هه بێت و تێیدا بسێتەوە ! بەڵام ، ساواک و ساواکیەکان ئەو ژیانەیان بە زیرەک ڕەوا نەدی و ئەو ماڵە خۆش و بە هه شتە بچوکەیان لێ تێکداو سەرەو ژێریان کردەوە بۆ دۆزەخی ژیان ! هه رلەو ڕژەی لە ڕادیۆ دەرکرا ساواک بە دوایەوە بوو لێنەدەگەڕا لە هیچ کارێک بەردەوام بێت و لە هیچ شوێنێک کوچاگر ڕەش بکات ، ڕابیعە خانم گوتەنی :هه رناوە ناوەش بە فیتی ساواک چەقۆکێشەکان لە سنەو کرماشانەوە بۆی دەچوون

و لە خوێندا سووريان دەكرد !! زيرەك دەڵێ : زۆر جار لێيانداوم ،
بە خوا بۆخۆشم نەمزانيوە بۆچى ولەسەرچى لێمدەدەن !!
زيرەك هونەرمەندێكى ئاشقە ژيان وئاشقە ژن وئاشقە جوانيى بووە،
دەڵێن گوتوويەتى :ئەگەرژنم لێديار نەبێ گورانيم بۆ ناگوترێ ! تا
جارێك لە ڕاديۆى بەغدا لە كاتى تۆماركردنى گۆرانى سەيرەكەن ئەوا
زيرەك كاغەزێكى لە پێشەو جار جار سەيرى دەكات ! دەڵێن بە خوا
زيرەك ڕاستناكا خوێندوارى هەيە ، ئەوەنى ئەو كاغەزەى لەبەردەمە،
كە گۆرانىەكە تەواو دەبێت ، دەڵێن زيرەك ئەوە چيە ؟ سەيرى
كاغەزەكەدەكەن دەبينن وێنەى ژنێكە بە جوانى كێشراوە ! دەپرسن
ئەوە ژنە چيە زيرەك ؟ لە وەڵام دا دەڵێ من ئەگەر ژنم لێدياربێ
چاكتر گۆرانت دەڵێم، چؤن هيچ ژنێك لێرە نەبوو هه ر بۆ ئەمەش خۆم
ئەم وێنەيەم كێشا و لە كاتى گۆرانى گوتندا جار جار سەيرم دەكرد
!؟ مامۆستا ئەحمەد ئەوەدەزانێ هونەرمەندانى ناودارو سەركەوتوو
دەنگ خۆش چيڕۆكى زۆرو سەيريان هه يە لە گەڵ – ژن – دا ، ئەوەندەى
زيرەك بەدواى ژندا گەڕاوە ، هێندەش ژن بەدواى داچوون !! تۆبڵێ !
ئەگەر زيرەك ژيانێكى ڕاوستاوو ئاسودەو جێگيرى هه بوايە ؛ ناچار
دەبوو هێندە ژن بێنێت ؟ كە ساواك و ساواكيەكانى دەورو بەرى
ميدياى زەندى و زيرەك لێكدەكەن ، زيرەك گۆرانى – هه ردەرواو بە
جێم دێڵێ! دەڵێ .. ئەم گۆرانىە دەرى دەخات كە زيرەك چ ئازارێكى
كێشاوە لەوەى كە لە ژن و منداا□ و ماڵ و كارەكەى دەكەنەدەرەوە !
زۆرى ژنهێنانى زيرەك هۆيەكەى دەروونى كەسيى و خانوادەيى
هونەرمەندى ودەربەدەرييە!! ژن و ژيانى زيرەك هى ئەوەيە كەسێكى
پسپۆر لە بارى دەروونى مر□ق و بارى خانوادەيى لە كوردەوارى
لێكۆڵينەويەكى دوورو درێژى لە بارەوە بكات .

زيرەك نوێنەنەرى كێە؟!.

دكتۆر ئەحمەد لە تەك(تونەكردن- و – ڕەشكردن)ى زيرەك ، دەست بۆ
باڵاى ميللەتيش دەبات و بەم شيوەيە باسى دەكات:(حه‌سه‌ن زيرک
دقاودق نوێنه‌رى هه‌مان پله‌ى ڕۆحيانه‌تى گشتى کومهڵگا کورديه
سۆزاوييه‌کەيه كه هێشتا نه ئه‌فامێت هونه‌ر (به گشتى يانى چى)، نه
به‌و ئاسته‌ش گه‌يشتووه كه گوێ بۆ هونه‌رى ڕاسته‌قينه شل بكات، كه‌واته
له‌م كۆمهڵگايه‌دا كه زۆرينه هێشتا زۆرينه‌يه‌كى تێوه‌گلاو له سۆزى ئان
و ساتى گه‌وره بوونه، ماملێ دبێته فه‌رامۆش كراوه‌كه و حه‌سه‌ن زيره‌ک
ده‌بێته قاره‌مانه‌كه كه چى ديكه دووباره بوونه‌وه‌ى نييه) لەو
نووسينەى دكتۆر ئەحمەد ئەوە د□ت□ ك□ د□س كە كۆمەڵگاى كوردەوار-
بەگشتى -ى سۆزاويەوە نافامێت هونەر چيە وهونەرى ڕاستەقينە نازانێ

و زۆرینەی تێوەگلاوی سۆزی ئان و ساتی گەورە بوونە !! هه رلە بەر ئەوەی گوێ لە دەنگی زیرەک دەگرن!! ئەم گشتگیریەی دکتۆر ئەنجامی ئەو ڕق و تورەییە یە کە دکتۆر لە زیرەک هه یەتی ، ئەوەندە ڕقەکە بووە بە سۆز لە بیری چوو□ تەوە کە بەڕێزیان پسپۆری دەروونشیکاری خانوادەیی و کۆمەڵایەتین و قسەی ئەوحیسابی بۆ دەکرێ و ئاوا بە ئاسانی لە گەروو ناچێ ! باشە کە کۆمەڵگای کوردی گوێ لە زیرەک دەگرێ ، ئەمە چ تاوانێکە ؟ لە کوردو دەورو بەرو جیهان چەند زیرەک هه یە ؟ هه ر بە ڕاستی هیچ زیرەکێکی تر نیەو لە نێوەندی هونەری کوردی دا لە زیرەک دیارترو بەرچاوترو داهێنەرترو شیاوتر و هونەرمەند تربی□ ب□ گوێ لێگرتن ، تا شانازی پێوە بکەین ! هه ر بۆیە گوێ گرتن لە زیرەک لە هه موو کاتێکدا سۆزی تێوەگلاوو ئاست نزمی کۆمەڵگا نیە ! لە کاتێکدا بە ڕای گشتیی هونەرمەندو شارەزاو مۆسیقارانی کوردو دەورو بەر زیرک هونەرمەندێکی گەورەی سەردەمی خۆیەتی نموونەی بەرزی گوێگران و میللەتی کوردە و هه تا ڕادەیەک هونەرمەندێکی جیهانییە !! لە نێوگوێگرانی زیرەک و میڵلەتی کوردیش هونەرمەندانی گەورەی وەک موجتەبای میزادەی تێدایەو تا دەگاتە شوانێکی سەر سنوورو لە نێو شوانیش هونەرمەند –قالە مەڕە – هه یە !!.

ماملێ و چەند کاسێتێکی لادێی!!

مامۆستا ئەحمەد ئەوەندە ماملێ و زیرەک بەراورد دەکات و دەنووسێ □ ڕاست له تەنیشت وەها حماقەتێکی گەورەی ڕۆحیانەتی کوردە کە بلیمەتێکی وەک محەمەدی ماملێ لەو سەردەمەدا بەشی دەبێتە چەند کاسێتێکی لادێی و تەواو، واتا هیچ مەجالێکی دیکە بۆ ئەم هونەرمەندە بلیمەتە لە لایەن کوردە ناڕەخسێت و لە هەمووشی حماقەتبار ئەوەیە کە هێشتا هەر ئەوە حەسەن زیرەکە کە لە ناز و نیعمەت گیراوە و قارەمانە هونەرییە تەنیا دەردەدارەکەمانە؛ ئۆفێک لەو حیماسەتە) من تێنەگەیشتم . مەبەست لە ماملێ و کاسێتی لادێی چیە؟ خۆزگە باشتر ڕوونی دەکردەوە ، چۆن ئەم ڕستەیە ئاوا بە ڕاوەستاوی بە قازانجی ماملێ و ڕایەکانی دکتۆر سەبارەت بە خودی ماملێ ناکەوێتەوە ! دکتۆر کە ئەم پەرە گرافەی نووسیوە ، وای دەخاتە بەرچاو کە کورد دەوڵەت بووەو ڕوحانیەتەکەی ئەم دەوڵەتە سەری زیرەکی لە زێڕگرتووەو لێنەگەڕاوە ماملێ لە – چەند کاسێتێکی لادێی!!- زیاتر هیچ م□جاڵێکی دیکەی بۆ ماملێی هونەرمەند لە کوردەواری ناڕەخسێت – !! نە زیرەک و نە ماملێ و نە هیچ هونەرمەندێکی ئەو سەردەمە لە سایەو – لە لایەن – کوردەوە –کورد وەک دەسەڵات – مەجالیان بۆ نە ڕەخساوە ؛ نەکورد دەوڵەت بووەو نە

کوردەواری ئەوتوانایەی هەبووە ! ئەوەی هە یە هە ر یەکێکیان بە پێی تواناو بە گونجان و هە وڵی خۆیان کاری هونەریان کردووە . لەو قسانەی دکتۆر وادەتە بەرچاو کە هە موو گرفت و پاشکەوتەیی هونەرمەند ماملە و هونەری کوردی ئەوکات و ئەستاش زیرەک لێی بەرپرسە!؟!

ژمارەی گۆرانیەکانی زیرەک چەندن!؟

دکتۆر لەتەواوی نووسینەکەی دا ، لە باسی زیرەک هێندە توڕە یەو ڕقی پێوە دیارە ، کە بە هە موو وشەو نێوەڕستەو ڕستەیەک هە وڵێ ڕەشکردنی زیرەک و هونەرەکەی دەدات و هیچ حیسابێک بۆ ئەو جەمارە سەرتاسەری و بەردەوامە ناکات ، کە لە هونەرمەندو نووسەرو ڕۆشنبیرو خەڵکی ئاسایی پێکهاتوون وهە فتا ساڵە زیرەک بە نموونەی باڵای هونەر دەزانن !؟ دەکەشی هە موو کەس لە چاوی ئەوەو سەیری زیرەک بکەن ! دیسان دەڵێم بەداخەوە لەم نووسینەدا دکتۆر ئەحمەد هیچ هە وڵێکی لێکۆڵینەوەیی لە ژیان و هونەری زیرەک پێوە دیار نیە ، هە موو زانیاریەکەی زانیاری سەر زارەکیە هە ڵسەنگاندنەکانی بۆ کەسایەتی و هونەری زیرەک ڕای خۆیەتی !! کە بە پسپۆرو لێکۆڵەر ئەم جۆرە ڕادەربڕینە گونجاو نیە!هە ر بۆیە هە موو ڕستەو نیوە ڕستەیەکی پێویست بە وەڵام دانەوە دەکات . چۆن واقیعی ژیان و هونەری زیرەک تەواو پێچەوانەی ڕایەکانی دکتۆر ئەحمەدن ، زیرەک ئەم هە موو ئاوازەی داهێناوە ، بە جوانترین و سەرکەوتووترین گوتن و خۆشترین دەنگ گوتوویەتی و بەرزترین داهێنانی ، داهێنان تا ئەستاش –داهێنانی پێکردووە ! جوانترین شێعری گۆرانی داهێناوە ، باشترین شیعری شاعیرانی کوردو فارس و ترک و ئازەرو ئەرمەنی بە خۆشترین ئاواز گوتووتەوە ،بە قسەی ڕێکخراوێکی کلتوری شاری بۆکان کە گرنگی بە هونەرو ژیان و کلتوری زیرەک دەدات ، دوو ساڵ لەوە پێش بڵاویان کردەوە کە زیرەک (٣٦٢١) گۆرانی هە یە ، نازانم دکتۆر گوێ لە چەند لەم گۆرانیانە بووە ؟ بەڵام ، ئەو بەڕێزە کە پێی وابە کەس توانای ئەوەی نیە دە دەقیقەش گوێ لە زیرەک بگرێ ، ئەوا ئەو بۆ خۆی هە رتەنیا ئەو دوو دەقیقەیەی ساڵێ جارێک گوێی لێ نەورۆز گرتووە ! هونەرمەندێکی وەک زیرەک کە وڵاتی کوردەواری پڕ هونەرکردووە لە هونەرو زۆربەی خەڵکی بە خۆیەوە خەریک کردووە ، تەنیا ساڵێ بە دوو دەقیقە گوێ لێگرتن لە زیرەک وهە ڵسەنگاندنی هونەرەکەی تەواوکارێکی پێچەوانەی توێژەری وسپێریەکەیەت ! من ئەوە دەزانم دکتۆر شارەزایی لە هونەری مۆتزارت و ڕەخنەی ئەدەبی – هونەری بنیامین وهیگل و فەلسەفەی ڕۆژئاوا هە یە ! ئەمەش ئەنجامی هە وڵ و ماندوو بوونی خۆیەتی ، خۆزگە کەمێکیش خۆی بە ژیان و

هونەری زیرەکەوە ماندوو دەکرد و ڕای ئەم هه موو شارەزاو مۆسیقارو پسپۆرەی دەدی و ئەوکات بە دڵنیاییەوە نەدەبووە خاوەنی ئەم جۆرە ڕایانە سەبارەت بەحەسەن زیرەک .دکتۆری برامان دەنووسێ □ هونەرێک کە بەڕاستی بە بێ ئەملاولا هونەرە، ئێستە ئەم پرسیارە دێتە ئارا، ئایا کۆی گشتی هونەری ؟ لە ڕاستیدا بێجگە لە هونەری مۆسیقا و نووسین نەبێت هونەرەکانی دیکەی کورد هێشتا بەو مانا دروست و پتەوە هونەر نین) دەی مامۆستای بەڕێز ئەوە خۆت ڕات وایە بەدەر لە نووسین و مۆسیقا هونەرەکانی ترلە کوردەواری هێشتا بە مانا ی دروست هونەر نێن !!هه ر چەندە ئەم ڕایەش گفتوگۆ هه ڵدەگرێ ، بۆ نموونە چۆنە دکتۆر ئەحمەد ئەمانی (هونەرمەندی گەورەی کورد پەیکەرتاش بەها زیائەدین) کە هێندە لێی دوور نیە ! پەیکەرە نایابەکانی نابینێ و کارەکانی بە هونەرو داهێنان نازانێ و ناویان نابا!!؟ لەوەش گ□□□□ ئ□وە خۆت تەنیا نووسین و مۆسیقا هه ڵدەبژێری ؛ دەی لە نێو مۆسیقای کوردی هونەرمەند حەسەن زیرەک بکەیتە دەروە ، چیت بۆ دەمێنتەوەو بەداخەوە هه رخۆت مۆسیقای میلل□ تەکەت هه ژار دەخەی !! بە ماوەیەکی کورت لە پاش مەرگی زیرەک ، کە دەنگ وباسی مردنەکەی ئەمریکاو فەرەنساو □ۆژئاوای گرتەوە ، لەسەر قسەی (ڕابیعەخانم)ی دوا خێزانی زیرەک گروپێکی شەش کەسی لە ئەمریکاوە هاتبوونە ب□ک□ان ، بۆ ئەوەی- تەواوی جەستە - ی زیرەک بکڕن و لێکۆڵێەوەی لەسەر بکەن ، کە کەس وکاری زیرەک ڕازی نە بوون ؛ تەنیا داوای - گەروو - ەکەیان کردوو پارەیەکی زۆریشیان لە بەرامبەردا خستە بەردەم خوشک و براکانی زیرەک ! ئەوان ڕازی بوون !! بەڵام ؛ ڕابیعە خانمی خێزانی زیرەک گوتی من گوتم نابێ ! زیرەک لە ژیانی دا نە سایەوە ئێستا لێناگەڕێن لە گۆڕیش بسێتەوە ؟! خۆزگە گەرووەکەیان ببردایە ! خۆزگ□ یەکی تر خۆزگە ئەو گروپە لەسەردەمی زیندوویی و ژیانی زیرەک دەهاتن !! بەڵام ؛ کوردەلێ داری خۆزگە بۆ کەس بەرناگرێ !! ئێستا دکتۆری بەڕێز ئەو شەش کەسە لە ئەمریکاوە بە تەنیا بۆ - دەنگی تڕوتۆپی مامناوەندی زیرەک هاتبوون ؟؟! هاتبوون و ئەو ماندوو بوون و پارەیان بە خۆڕا بدەن بە کەس و کاری زیرەک؟؟ یا ئەوە تە شتهایەکیان لە هونەرودەنگ و گەروویزیرەک بەدی کردبوو لە جێگایەکی تر دەستیان نەدەکەوت !؟

بەڕێز مامۆستا ئەحمەد ئەمانی، کە دواتر بۆم دەرکەوت مامۆستای زانکۆیەو دکتۆرای لە پسپۆریەکی زۆر گرنگ هه یە ناونیشانی چەند ت□وژینەوەیەکی گرنگیشم بینی کە کە دکتۆر ئەحمەد ب□ناوی کردوونەتەوە ! لەم نووسینەی داسەبارەت بە زیرەک زۆر باسی - زانستی بوون - دەکات و ڕەخنە لە نازانستی حەسەن زیرەک دەگرێ و

کۆمەڵگای کوردەواری بە – تێوگڵاو لە سۆزی دەرێشانە – ناو دەبات
، بەڵام ، بە هۆی ئەو ڕق و توڕەییەی لە زیرەکی هە یە ، کەمن
نازانم هۆیەکەی چیەو ئەم هە موو توڕەییە لەچیەوە هاتووە؟ لە
نووسینەکەی دا نەیتوانیوە لەسەر هە ناسە زانستیەکەی بڕوات و نە
گڵێتە نێو سۆزەوە، تا ڕادەی ئەوەی زۆر جار زمانی زانستی و
ئەکادیمی و وێژەیی بە جێدێڵێ و لێی دوور دەکەوێتەوە، سەیرکەن چی
نووسێوە :
(لەو بەر پردیشەوە لە برایانی زێزێوە بیگرە تاکوو حەسەن زیرەک و
سمایل سەردەشتی و عەزیز وەیسی و ئەم جوزەلە و ئۆرگژەنانەی ئەم
سەردەمە هەموویان هەمان ڕەوتی سۆز بزوێنەری مێشک خڵەتێنن کە
بێجگە لە سۆزاندن هیچی دیکەیان لە بن باخڵدا نییە) هە ریەک لەو
بەڕێزانەی کە ناوی هێناون شوێنی تایبەت بە خۆیان هە یە، بەڵام؛
ناوهێنانی حەسەن زیرەک بە –هە مان ڕەوتی سۆز بزوێنەروی مێشک
خەڵەتێن – بەڕاستی لەگەڵ هونەری زیرەک ناگونجێ .

لێرە دکتۆر ئەحمەد پاش ئەوەی ناوی چەند هونەرمەندێکی دیاری نێو
ڕاگەیاند نەکانی کوردەواری دێنێ . دەنووسێ:
(لە ڕووی ڕەسەنایەتی هونەریەوە حەسەن زیرەک هیچ بە تۆزی پایان
ناگاتەوە کە تەنانەت ناتوانێت خۆی لە درێژەی ڕەوتی ئەوان و
مۆسیقای شوناس-هونەری کوردییدا جێ بکاتەوە .) من دڵنیام هیچ یەک
لەو هونەرمەندانەی دکتۆر ئەحمەد ناوی هێناون و هیچ یەک لە هە
وادارانیان ڕێگە بە خۆیان نادەن بڵێن: حەسەن زیرەک هیچ ب□ تۆزی
پایان ناگاتەوە ؟!!لێرەدا دکتۆر ئەحمەد تەواو کەوتووەتە ژێر سۆزی
ڕق لێبوونەوە لە زیرەک ، هە ر ئەوەشە زمانی نووسینەکەشی لە زانست
دوورکەوتووەتەوە! ئەوش کە زیرەک – ناتوانێت لە درێژەی ڕەوتی
ئەوان و مۆسیقای شوناس – هونەری کوردییدا جێ بکاتەوە !! لێرە
جارێکی تر دکتۆر ئەحمەد بێ ئاگای خۆی دەردەخات لەوەی کە
هونەرمەندە ناودارو زانستیەکانی کوردو دەورو بە رو جیهان لە
بارەی هونەری زیرەکەوە چیان گوتووە !؟
لێرە دا دکتۆر لە پەنا ڕای – میلان کۆندرا – هاتووە هونەری حەسەن
زیرەکی لە بازنەی ڕەسەنایەتی کردووەتە دەرەوە و کردوویەتی بە-
بازاڕی و کێجە !!بەمەش غەدرێکی زۆری لە زانستی خۆی و ڕەسەنایەتی
هونەری زیرەک کردووە ، سەیرکە نووسیویەتی:
(میلان کۆندرا وەتەنی حەسەن زیرەک زیاتر لەوەی هونەری ڕەسەن بێت
هونەری بازاڕی و کیجە.) تکایە ئاگاداربن- میلان کۆندرا – ئەم
قسەیەی بە تایبەت بۆ هونەری زیرەک نەکردووە .

دکتۆر ئەحمەد هه ستی تایبەتی خۆی کە – لە سۆز بەدوور نیە – بە
ئامرازی کۆ دەردەبرێ و دەنووسێ – ئێمە – تکایە ئەو – ئێمە – یانە
کێن و چەندن و لە کوێن ؟

(ئێمه ساڵی یەکجار ئەویش لە نەورۆز یان قاوەخانەیەک بۆ دوو دەقە
حەسەن زیرەک ببیستین، شاگەشەی پێدەکەین –لەوە زیاتر حەسەن زیرەک
بۆمان قابیلی گوێ دان نییە-) دکتۆر – تۆ – نەک ئێمە – کەساڵێ
تەنیا یەک جارودوو دوقیقە گوێ لە زیرەک دەگری ، چۆن ڕێگات بە خۆت
دا ٣٦٢١ گۆرانی هونەرمەند حەسەن زیرەک ڕەتکەیتەوە؟؟ کە زیرەک بەم
ژمارەیە یەکەمین و گەورەترین گۆرانیبێژە کە ژمارەی گۆرانیەکانی
گەیشتووە بەم ژمارەیە ! لای کەم لە کوردەواری ، لە نێو ئەی حەمکە
ژمارەیەش سەتان داهێنانی هه یە ، کە لە ڕیزی پێشەوەی هه
مووگۆرانیە داهێنراوەکانی سەردەمی خۆیەتی. لە بارەی ئەو دوو
دقیقەشەوە نووسیویەتی:

پێشتر گوتمان بە هوی ئەو بێزاری و ڕق و توڕەییە کە دکتۆر ئەحمەد
لە زیرەک هه یەتی ، زمانی نووسینەکەی لە زانست و ئەکادیمیەت دوور
خستووەتەوە، فەرموو دەنووسێ □ ئێمه ساڵی یەکجار ئەویش لە نەورۆز
یان قاوەخانەیەک بۆ دوو دەقە حەسەن زیرەک ببیستین، شاگەشەی
پێدەکەین) هه ر چەندە وا پێدەچی ئەم – شاگەشکەی پێدەکەین – ەش
دەربرێنێکی تەنز ئامێز بێت سەبارەت بە –دەنگی مامناوەندی و
تڕتۆپ- ی زیرەک! بەڵام ، هێشتا ئەو دەربڕینە ئەوەندە مانا لە
دەروونی خۆی هه ڵدەگرێ کە دەنگی زیرەک لەم دوو دەقیقیەیەدا کاری
تێکردووەو شاگەشکەی کردووە ! باشە ئەگەر دکتۆر ئەحمەد هه ر بۆ
ل□کۆ□ینەوە ، بەسەر خۆی بکات بە ئەرک و گوێ لەو گۆرانیانە بگرێ
کە موجتەبای میرزادە، بەڵێ تەنیا موجتەبای میرزادە مۆسیقای بۆ
لێداوە ؛ توبڵێی دکتۆر..شاگەشکە بوونەکەی کەمێک زیاتر نەبوایە ؟!
دکتۆر بەردەوامەو دەنووسێ :

(کەواتە ئەم ئەفسانەی کە حەسەن زیرەک چیها گەورە بوو کە چی دیکە
دووبارە نابـێتەوە پڕە لە چەواشەکاری سۆزی ڕۆحی کوردی، نەک هونەری
بوون یان ئاخۆ زانستی بوونی حەسەن زیرەک.

حەسەن زیرەکەکان زەوق و تڕ و پۆپی ئان و ساتێکی ڕۆحیانەتی
کۆمەڵگایەکە کە دەبێت تێپەڕ بێت).ئەوە کێیە- چەواشەکاری سۆزی
ڕوحی کوردی – کردووە ؟؟ دیسان دەنووسێ : حەسەن زیرەک و حەسەن
زیرەکەکان زەوق وتڕ تۆپی ئان و ساتێکی ڕوحانیەتی کۆمەڵگایەکە کە
دەبێت تێپەڕ بێت ، لە ڕستەی- حەسەن زیرەک و حەسەن زیرەکەکان –
سوکایەتیەکی زۆر بەر زیرەک کەوتووە ! کە ئەرکی لێکۆڵەر سوکایەتی
کردنیە بە کەسایەتی هونەرمەن ، بەلکو هه ڵسەنگاندنی بەرهه مە

كەيەتی ! لێرەش سۆزی توڕەبوون جارێكی تر دكتۆری بەڕێزی لە ئەرك و پەيـــامی لێكۆڵەرانە دوور خســـتووەتەو !! بەڵـــام ؛ زيرەكەكـــانی ترلەكوێن و ئێمە چەند زيرەكمان هه يە؟ من لام وايە هه ر بەڕێزێك بۆ هه ر مەبەستێك بيەوێ زيرەك هه ڵبسەنگێنێ ،ئەوا پێويست دەكات زيـــرەك بەتەنيـــا و لە گەڵ زيـــرەك خۆی هـــه ڵبســـەنگێنێ.. ئەوەش بەو مانایە نيە ، كە كۆمەڵگای كوردەواری هێندە نەزۆك بێت و كەسێك نە بێت لە داهاتوودا بتوانێ هونەرەكەی زيرەك تێبپەڕێنێ !؟ چونكە زيرەك چ خۆی و ژينە ئەفسانەييەكەی و چ هونەرە ئەفسانەييەكەی بە هيچ چەشنێك دووبارە بوونەوەی نيە! بەڵام؛ تێپەڕاندنی زيرەك خواستی هه موو كوردێكەو كارێكی دوورە دەست نی! ئەوەش كە گوێگرتن لە زيرەك بە – زەوقی تڕ تۆپی ئان و ساتێكی ڕوحانيەتی كۆمەڵگايەك ناو دەبات كە دەبێ تێپەر بێت – جارێ بە كار هێنانی – دەستەواژەی – تڕ تۆپ – جگە لەوەی نووســـينەكەی لە – زانســـتی بـــوون – دوور خســـتووەتەوە ، ئاســـتی زمـــانەكەشی دابەزانـــدووە !؟ دكتۆر باســـی تێپەڕاندن دەكات ، واتە مۆسيقای كوردی لە حەسەن زيرەك تێپەڕێ ، منيش ئاواتەخوازم كە هونەرو مۆسيقامان لە زيرەك تێببپەڕێ ، بەڵام ؛ نە بەو مانایەی ئاستی زيرەك نزمە! بەلكو ئاستی زيرەك زۆر بەرزەو هيوای ئاستی بەرزتر بۆ هونەری كوردی دەخوازين .

دەنگی كێ مامناوەندو بۆڕە؟؟

ئەم جارە دكتۆر ئەحمەد دێت و دەنگی زيرەك بە – دەنگە مامناوەندی و بۆڕەكە – باس دەكات ودەڵێ ئەوەی بەڕاستی گوێی مۆسيقای ببێت نـــاتوانێت ڕۆژانە بۆ دەدە قيقە ش گـــوێ بـــداتـە دەنگە مامناوەنـــد بۆڕەكەی زيرەك – دەنووسێ:

(كێشه خودی كەسايەتی نازانستی و سۆزتێوەگلاوی حەسەن زيرەكەكانە كـە بەوپـەڕی سـەرسووڕمانەوە كۆمەڵگاكەشيـان بەنـاوی هونەرمەنـدی ئەفسووناوی داگير كردووە، بەڵام ئەوەی بەڕاستی گوێی مۆسيقايی ببێـت نـاتوانێت ڕۆژانـە بۆ 10 دەقـەش بـووە، گـوێ بـداتە دەنگـە مامناوەند بۆڕەكەی حەسەن زيرەك) بەڕاستی من لام وايە كوردێك لە ٣٦٢١ گۆرانی زيرەك نەتوانی دە دەقيقە گوێ لە گۆرانيەكانی زيرەك بگرێ ! ئەوا ئەو كوردە ميزاجێكی زۆر تايبەتی هه يە ! بيستووما نەو خوێندووما نەتەوە كە مامۆستايانی موسيقای كوردی گوتويانە؛ ئەگەر دەتەوێ گوێ لە دەنگی ڕەسەن و ئاوازی خۆش و گوتنی جوان و مۆسيقای بەسۆز بگرێ ، گوێ لە گۆرانيەكانی زيرەك بگرە ، بەتايبەت ئەو گۆرانيانەی لە گەڵ تيپ و ئۆركستراو مۆسيقارە بەرزەكان تۆماری كـردوون ، بە نمـوونەی مۆـسيقای هونەرمەنـد موجتەبـای ميـرزادە و بەڕێزەكـانی تـری تـاران و كرماشـان و سـەقزو تەورێز!كەچـی دكتۆر

تاقتی نی ۆژان ددقیق گو ل زیرك بگر !!مافی خیتی ،
بام؛ دکتر ئوی نادید گرتووك ئستاش ل هه موو
نوندکانی گوگرتن ، ل کوردواری ل مسیقار برزکانو
بیگر تاداگات ، شوان و جوتیارکان ، ئو دنگی زیرك ل
برزترین ئاستی گو لگرتن و کاسیتکانی ل یزی پشوی کاست
فرشتن و ژمارى گوی لگرتنی ل نو یوتیوب و سایت
ئلیکترنیکان ژماریکی یکرد شکن !!ئوش پاش پنجا سال
دوای مرگی زیرك .

خنگرتن ل زیرك !!

.

دکتر باسی ئودکات ک دب زیرك نقد بکر ، ئم زر استد،
زیرك چ خی و چ هونرکی ل دروی خن نین ! بام؛ خنی
زانستی ئو نی ، ل تواوی نووسنکدا ، خن ل کسایتی و
تمن پنجا سا و شش مانگیکی بگرین و تواوی گرانیکانی ک
٣٦٢١گرانی ب – تتپ – ناو ببین و دنگکی ب – مامناوندی
و ب – بزانین و هیچ چاکی و جوانیك ل کسایتی و هونرکی دا
ن بینین !؟ زیرك خای لاوازی زری هه ی ، چ خی وك کسایتی،
چ هونرکی . بام ، هه ر ژ و هه ر لکرك خواستی خن
ل زیرك و هونرکی بگرت ، ئوا پویست – تواوی ژیانی زیرك
و کوردستان و ژگاری ژردستیی و باری پارچ پارچیی کمگای
کوردی لبرچاو بت .دکتر دنووس :
(خ گل کردن و خشاردنەوه لە خەساری حەسەن زیرەکەکان نەک هەر
هیچی پنەداوین کە بە ئاشکرا دەبینین کە ئەم نەقد نەکردنی حەسەن
زیرەکانە، مسیقای کوردی و تەنانەت فلکلری کوردی ب ئاستی نزمی
وەک سمایل سەردەشتی و عەزیز وەیسییەکان دابەزاندووە، ، ئەم
خەسارە بەاستی کشەیەکی مەعرفی گەورەیە و ناکرت چی دیکە بە هی
ت و پپی سزی کاتی ب حەسەن زیرەکەکان وەها لخش ببین و ژ
لە دوای ژ مامکان و عەلی مەردانەکان زیاتر لە گ بنین) هە
ر لر دکتر تواوی پاشکوتن و ئاستی نزمی فلکرو هونرمندان
ددات پا حسن زیرك وتنانت – ل گنانی مام کان و
علیمردانکان –یش دخات ئستی زیرکی تپپی سزکاتی !!
بداخو نووسر زر ل یاسای – نقد – دوور کوتووتو .
دواجارو ل کتایی نووسینکیدا دکتر ئحمد ، خن ل
لکرو لکۆینو تحلیلی ئفسانیی دگر !وای دخات زیهنی
خوندوار ک ل پنای ئم کارانە:
(جارکی دیکە حەسەن زیرەک دیسان هەمان داگیر کردنی کمەگا، سەر

لە نوێ داگیر دەکاتەوە و مامڵێکان لە ژیر ئەم ئەفسانە درێزنانەی خۆی دەشارێتەوە و ڕێحیانەتی کۆمەڵگای کوردی دیسان و دیسان لە فامی هونەری ڕەسەن(زانستی) هەنگاوێکی دیکە دوور دەخاتەوە)،(*٧) مامۆستا ئەحمەد مافی تەواوی خۆیەتی مامۆستا مامڵێ و هونەرمەندانی تری کورد بۆ نموونەی بەرزی خۆی بزانێ ، ئێمەش مامڵێ بۆ نموونەیەکی بەرزی هونەری کوردی دەزانین! بەڵام ؛ هونەری ڕەسەنی کوردی و ڕەخنەی زانستی و خودی مامڵێکان !! چ سودێک لە شکاندنەوەی زیرەک و تاوانبارکردنی دادبەنن؟ بەتایبەت کە مامۆستا ئەحمەد پەناچی لەکۆبینەوەی لە ژیان و هونەری زیرەک کردبێ ! چۆن هیچ نموونەیەک لە ژیان و هونەری زیرەک ناهێنێتەوەکە ئەوە دەربخات گوێی لەو ٣٦٢١ گۆرانییە گرتبێ و ئەو ٢٥ تا ٣٠ کتێبەشی خوێندبێتەوە کە لە بارەی ژیانی زیرەکەوە نووسراون ! دەڵێن : دوو گەنج کە یەکێیان لایەنگری دەنگی زیرەک بوو پێیدا هەڵدەگوت و پەسنی دەکردو دەیگوت ..دەنگی زۆر خۆشە ! ئەوەکەی دی بە حەماسەو گوتی: جا با هە ر دەنگی خۆش بێت ..ئاخر دایکی مەردی کردووتەوە !! جا ئێستا ..ئەمەش ئەژین خۆزگە هە موو ئەوانەی کە دایکیان پاش بێوەژن بوون مەردیاندەکردە ، زیرەکەکیان بۆ رهە م دەهێنا ؛ ئەوسا دەماندی مەردکردنەوەی دایککەکان چەند بە سوودن!!

پێکەنین و گریان!!

لەکەتایی دا بەکورتی دوو ڕووداو دەگێڕمەوە کە زیرەک وەک هونەرمەندێک خۆی پاڕاوانیەتی : یەکەم، زیرەک خۆی بۆ میرزا کەریم خۆشناوی گێڕاوەتەوە و گوتوویەتی: ماوەیەک بوو گرانەتام گرتبوو بەرەو گوندێک دەچووم ، کە نزیکبوومەوە دەنگی دەهۆڵ و زوڕنا بوو ، چوومە ناوگوند سەیرکەم ڕەشبەڵەکە هە رچەندە من لەو گوندە دەستی چاکم هە بوو، بەڵام، بە هۆی ئەوەی شایی بو کەس بەری بەمنەوە نە بوو، لە لایەکی تریش بەهۆی نەخۆشیەوە هێندە گۆڕابووم کەس نەیدەناسیمەوە! چووم لەسەرگرد ولەسەر بەردێک دانیشتم ، تاخۆڵکە کە دەستیان بەرداو بە نانخواردنی نیوەڕۆ ، هە ریەکەدەستی یەکێکی دەگرت و دەیگوت فەرمووو بۆ ماڵی ئەمن . کەس فەرمووی لەمن نەکرد! زۆرم دڵ بە خۆ سوتا ، دەستم خستە بنگوێم و بە خەمەوە گۆرانیەکم گوت ، کە دەنگم هات خەڵک ئاوڕیان دایەوە، کە بەردەوام بووم خەڵکەکە وردە وردە لەدەورم بازنەیان گرت و کەس نقەی لەوە نەدەهات ، چۆن گۆرانیەکەم خەماوی بووژن و پیرەکان فرمێسکیان هە ڕێشت و چاوی خەڵیان سەیرەوە ، منیش بەری چاوی تەڕکردم ، لەنەگێڕام فرمێسکەکەم بکەوێتە خوارەوە ، گۆرانیەکەم گۆڕی و یەکسەر کردم بە شادی خەڵک هە

ر زوو دەستیان گرت و کردیان بە شایی .

دووەم : میرزا کەریم دەگێڕیتەوو دەڵی ..ڕۆژێ لە کانی مەلا ئەحمەد پیرمێردێکی خڕکەو تێکچەقیو هات و سەلامی کردوو گوتی ئێوەو خودا کامەتان مامۆستا حەسەن زیرەکن؟ ئێمەش گوتمان ئەمەیەو زیرەک گوتی فەرموو لەخزمەتدام . کابرا گوتی من چەند ساڵە لە دوورەوە دەنگی تۆم بیستووە لە خودام دەویست لە نزیکەوە گوێم لەدەنگت بێت ، ئێستا لە دوورەوە هاتووم وئەگەر دڵم نە شکێنی و گۆرانیەکم بۆ بڵێ و بتوانم لە نزیکەوە گوێم لە دەنگت بێت؟ زیرەک گوتی بەسەر چاو داوای دەف- دائیرەی کردو زۆر بە خەمەوە گۆرانیەکی گوت، هه موومان مات بووین و کابرا خەریک بوو فرمێسکی دەسڕیەوە، کە زیرەک سەیری کرد هه موومان خەریکە دگرێن ، یەکسەر گۆرانیەکەی گۆڕێ وبە نەزمی شایی تێیهەڵکرد . میرزا دەڵی کابرا لچکی کەوای لە بەر پشتی ناو دەستی کرد بە سەماو شایی، سەماو شاییەکی دەکرد هه ر لە خۆی دەهاتو ئێمەش دەستمان گرت و هه موو کردمان بەشایی.(٨*)
دکتۆری بەڕێز لە ئێمە چاکتر دەزانێ کە هونەرومۆسیقاو فۆلکڵۆر کاریگەریان لەسەر دەروونی تاک و کۆمەڵگا هه یە، من ناو نێشانی توێژێنەویەکی دکتۆر ئەحمەدم دیوە کە باسی کاریگەری پەند دەکات لە دەروونی تاک و کۆمەڵگا، هونەری زیرەکیش بێ کاریگەر نە بووە !
بەڵام ؛ هه موو جارێک بە خراپ نا!! من چەند جارێک گوێ بیست بووم کە کەسانێک نەخۆش خەماوی بوون و بە گوێگرتن لە زیرەک چاکبوونەتەوە .

سەیرکەن ..، . ئەگەر دەنگی زیرەک نە خۆشی چاککردووتەوە ، ئەوا لە دوو شوێنی جیا و لە دوو کاتی جیا دا.. زیرەک وەک (زریاب) خەڵکە کە دەخاتە گریان و هه ر خۆشی دەیانخاتەوە پێکەنین!

بەڵێ حەسەن زیرەک هونەرمەندبوو !!

مامۆستا ئەحمەد نووسینەکەی بەم پرسیارە دەست پێکردووە . ئایا حەسەن زیرەک هونەرمەند بووو؟
ئێستاش من بە کورتی و بە چەند خاڵێک باس لە هونەرمەندی□تی حەسەن زیرەک دەکەم !!

- ١ – لەوەتەی حەسەن زیرەک بۆ یەکەمجار لە ساڵی ١٩٥٣ دا دەنگی لە ڕادیۆی بەغدا بڵاو بووە وە هه تا ئێستا زیرەک ڕۆژ بە ڕۆژ هه واداری زۆرتر دەبێت.
- ٢ – هه رلەو ڕۆژەوە ئارەزوومەندو بە هرەمەندان لاسایی زیرەک

دەکەنەوەو هه ەوڵدەدەن بە شێوەی زیرەک گۆرانی بڵێن و هه تا ئێستا بەسەتان کەس لەو ڕێگا یەو ئەم – قوتابخانە – یە چوونەتە نێو جیهانی هونەرو کەسانی هه ن دواجار بوونەتە خاوەنی دەنگی خۆیان و ئێستا ناوودەنگێکی زۆریان هه یە.

- ٣ – هه فتا ساڵە بەردەوام کوردو خەلکی ناوچەکە بەردەوام گوێ لە زیرەک دەگرن و ڕۆژ بە ڕۆژ گوێگرتن زۆرتر دەبن و سنووری جوگرافیای گوێلێگرتنەکە فراوانتر دەبێت و چڕتر دەبێت.
- ٤ – زیرەک لە هونەری گۆرانی گوتن دا هه ندێ داهێنانی کردووە کە تائێستا هیچ یەک لە هونەرمەندانی ناوچەکە بۆیان نەکراوە، بۆ نموونە لە یەک گۆرانی دا بە چەند زمان و بە چەند زاراوە شێعری کلاسیکی چەند زمانێکی گوتووەو تێکەل بە فۆلکڵؤری چەند میللەتێکی کردووە. بە نموونەی گۆرانی (خان باجی).
- ٥ – زیرەک لە نێو کورد دا کوردی زانترین وزمانڕەوانترین گۆرانیبێژە.، لە کوردیزانی دا دەچیتە ڕیزی هه ژارو هێمن و هه موو نووسەرە کوردی زانە چاکەکان ، کە بە هه رزمانێک و هه ر زارێک گۆرانی گوتبێ هه مان ئاست زمانڕەوان بووە .
- ٦ – بیستوومەو خوێندومەتەوە کە چەند جارێک زیرەک لە کۆبوونەوەو پێشبڕکێی گۆرانی دا لە نێو گۆرانیبێژانی ئیران یەکەم بووە، بەڵام ؛ بە هۆی کورد بوون و نە خوێندەوار بوونەوە ، نمرەی یەکەمین بوونەکەیان ڕانەگەیاندووەو کەسانی تریان کردووتە یەکەم ! مەبەست لێرە گەورەیی و توانایی هونەرمەندییەکەیەتی کە یەکەمی دەکات ، نەک نمرەی یەکەمیی و خەڵاتی یەکەمیەکە، کە ئەویش مافی خۆی بووە !!
- ٧ – زیرەک لە گۆرانی گوتن دا خاوەنی قوتابخانەو دەنگی خۆیەتی دەنگێکی هه مە ڕەنگ و ئاوازی هه مەڕەنگ و گوتنی هه مە ڕەنگ و هونەری گۆرانی هه مە ڕەنگ و شیعری هه مە ڕەنگە؛ دەنگێکی پیاوانەی کوردانەی چیاییانەی کلتوریانەی زیرەکانەیە کە تا ئێستا هیچ هونەرەندێک لەم ڕووەوە پێی نە گەیشتووە!
- ٨ – تائیستا دەیان گۆرانیبێژو هونەرمەندی بیانی و لەدەوروبەر وجیهان ئاوازی زیرەکیان گوتووەتەوەو هه ندێکیان ناویان هێناوەو هه ندێکێش بەدزی کردوویانە.
- ٩ – حەسەن زیرەک تاکە هونەرمەندە ئەوەندەی ئاوازو شیعر بۆ هاتووە ، کە زۆر جار پێڕانەگەیشتووە تۆماریان بکات ،میرزادە دەڵێ : جاری واهه بووە خۆمان بۆ تۆمارکردنی

گۆرانیەک ئام□اد□کردوو□ و پ□ق□ ت□واوبووە، لە کاتی تۆمارکردندا زیرەک داوای کردووە ئەو گۆرانیەی بۆ تۆمار بکەین کە هه رئێستا بۆی هاتووە و گوتوویەتی: با لە بیرم نەچیتەوە . دەگێڕنەوە لە پێش مردنی بە ژەهری ساواک !! کە زانیویەتی ئیتر چاری نە ماوەو دەمرێ ! گوتوویەتی : خەمی ئەوەم نیە کە دەمرم ، ئەوەم خەمە کە چەندین گۆرانی و ئاواز ئەوەتا لە نێو گەرووم دا حەیف ناتوانم بۆ میللەتەکەم تۆماریان بکەم !!

- ١٠ – زیرەک نەک هه ر هونەرمەندە ..بەلکو قوتابخانەشە ، لەوەتەی زیرەک دەنگی دەرکەوتووە وەک قوتابخانەو ڕێباز دەنگخۆش و ئارەزوومەندان چاوی لێدەکەن و لەسەر ڕێبازەکەی دەڕۆن و دواجار بوون بە دەرچووی ئەم قوتابخانەو ڕێبازە.

-١١ – کورد بۆ ناساندنی کەسایەتی و هونەری زیرەک بە جیهانی دەرەوە ، کاری بەرنامە ڕێژی بۆ نە کردووە، دەنا ئێستا زیرەک لە ڕیزی پێشەوەی هونەرمەندە ناودارەکانی جیهان بوو ، بە قبووڵکردنی نێوەندە هونەری و زانستیەکانەوە، دەکرا چەندین خەڵات و ڕێزلێنان وەربگرێ و لە چەند ڕووێکیشەوە ناوی بچێتە نێو کتێبی – گینس- وخێرێکی زۆریش بە سەرهونەرو هونەرمەندانی کورد دا دەکەوتەوە و چاکتر دەرگای نێوەندە هونەریەکان بۆ هونەری کوردی دەکرایەوە.

– ١٢ – تائیستا چەندین هونەرمەندان دیارو ناسراوی کورد هه وڵیانداوە دەنگی خۆیان تیکەڵ دەنگی زیرەک کردووەو بەمەش کاری جوانیان کردووە.

دیاریەک بۆ زیرەک لە پای هونەرەکەیەوە..

دکتۆر محەمەد سدیق موفتی زادە کە شاعیرو ڕؤشنبیرو میدیاکارێکی دیارو ناسراوی سەردەمی زیرەک بووە و پێکەوە لە ڕادیۆکاریان کردووە ، جگە لەوەی لەو پیشەکیەی کە بۆکتێبی (چریکەی کوردستان) ی (حەسەن زیرەک) نووسیوە و زۆربە جوانی باسی هونەری زیرەک دەکات، بەم شێعرەش زۆربە چڕی و پڕی باس لە (ئاستی ژیان) و (هونەری زیرەک) دەکات و خستوویەتە بەرچاون ، بە ڕای ئێمە ئەم شیعرە (جوانترین) و(شایستەترین) (گەورەترین) (ڕێزلێنان) ە کە زیرەک لە ژیانی خۆی بینیویەتی وەک خەڵاتێک لە پاداشتی هونەرەکەی پێی دراوە ، ئێستا ئێمە لە بەردەم ڕای دوو دکتۆرین سەبارەت بە زیرەک – هه ر بۆ نموونە – ! بەڵام ؛ بە دوو ئارستەی جیا..یەکەمیان دکتۆر

محەمەد سـدیق مـوفتی زادەیە کە ٦٥ ساڵ لەوە پێش بەو پەڕی قەناعەتەوە بە زیرەک دەڵێ : بەڵام ، لە هونەر هیچت کەم نە بوو، پاش ئەوەی – گوتوویەتی : باوەکو لە ژین نە حەسایەوە پەژارەت زۆردی و زۆر چەوسایەوە !! کەچی ، دکتۆر ئەحمەد ئەمانی کە لە نزیکەوە زیرەکی نەدیوەو لە گەلی نەژیاوە و هه رچی سەردەنم و دەشبەم ؛ بە هیـچ شیـوەیەک هه ست بەوە نـاکەم کە دکتۆر ئەحمەد لەکۆڵینەوەی تایبەتی لە ژیان و هونەری زیرەک دا کردبێ! کەچی دوای پەنجا ساڵ پاش مەرگی ژەهراوی زیرەک لە وتارەک دا هونەرمەند زیرەکی لە لوتکەی بەرزی داهێنانەوە دابەزاندووتە پایەی هه رە خوارەوەی (ئەرکژەنی) و (دەنگ مامناوەندی) هونەر و(تەتەپی کەسایەتی !!) ، خوێندەواری خۆشەویست وخۆشەویستانی زیرەک بە هونەرمەند زان..ئێستا ئەوەش خۆتان قەزاوەت بکەن !! بە هۆی جوانی و گرنگی شیعرەکەشەوە پێمخۆشە کۆتایی نووسینەکەم بەم شیعرە بێنم .

زیرەک زۆرت کرد خزمەتی هونەر
ژینت لە پێناو هونەر بردەسەر

باوەکو لە ژین نەحەسایەوە
پەژارەت زۆردی و زۆر چەوسایەوە

ڕۆژگارت ساتێ بە بێ غەم نە بوو
بەڵام لە هونەر هیچت کەم نە بوو

تەهران- ١٣٤٥ – ١٩٦٦

پاشکۆیەکی پێویست :
لەم پاشکۆیەدا بە دڵنیایی برای بەڕێزم (دکتۆر ئەحمەد ئەمانی) ئێستا ناوی هه ندێک لە و مۆسیقارە ناسراوو ناودارانەی ئیران و سەردەمی زیرەک دەنووسین کە زیرەک کاری لەگەڵدا کردوون و(دکتۆر گوڵمراد مرادی) لە ساڵی ٢٠١١لەیادی زیرەک ولە وڵاتی ئەلمانیای فیدرال و لە شاری هایدلبرگ لە وتاری یادکردنەوەکەدا ناوی ئەو بەڕێزانەی هێناوە، تۆبڵێی ئەم بەڕێزانەش دەنگ و توانای زیرەکیان لە لا مامناوەندی بوبێت و(حەسەن زیرەک) یان بە هونەرمەند نەزانی بێت!؟ بەڕێزان:
-حسین یاحقی،حسن کسایی،جلیل شهناز،جیهانگیر ملک، احمد عبادی،و ئەم بەڕێزانە بە سەر پەرشتی مشیرهمایون . هه روەها لە کرماشان ئەم هونەرمەندە بەڕێزو ناودارانەش هاوکاری زیرەکیان کردووەو مؤسیقایان بۆ لێداوە ، موجتەبای میرزادە، محەمەد عەبدوڵسەمەدی

وئەکبەر ئیزەدی وبە هه مەن پولەکی.(*٩)

**

هه ر بۆ دڵنیایی زیاتر لێرە ڕای چەند مۆسیقارێکی بە ڕیز بە نموونە دێنییەوە کە لە باسی خودی زیرەک دا گوتوویانە:

-دکتۆر گوڵمراد مرادی لە باسی زیرەک دەنووسێ (ئەگەر ڕێگام بدەن، بەندە لە باسی بیۆگرافی – نابغە- ی ناوبراو،واتە حەسەن زیرەک، وەڵامی ئەو بۆچی ؟یە زۆر بە کورتی لە ڕستەیەک یان چەند ڕستەیەک،دەدەمەوە ! ئێستا بۆ چی دەبێ زیرەک وەک نابیغەیەک ناو ببەین؟بە بڕوای من یەک خاڵ باس بکەین وڕای هه ندێک لە هونەرناسان بێنییەوە. ئێستا بێننە بەرچاوی خۆتان ، ئەگەر هونەرمەندێک بۆ نموونە، حەسەنی زیرەکی گۆرانیبێژ، کە نە خوێندەواری هه بوونە دەیزانی بنووسێ نە خولێکی تایبەتی بینی بوونە لەڕووی داراییەوە پشتکراوە بوونە پشتیوانێکی هه بووا!؟ ب□□ام، کە وەختی ئەوەی دەهات گۆرانی بڵێی وپێویست بوو پارچە ئاوازێک لە ڕادیۆ بچڕی ، هه ر لەو کاتەدا شێعرەکەی دادەناو ئاوازەکەی دادەهێناو دەم و دەست لەگەڵ مۆسیقاڕەکان بە کەمترین پرۆڤە گۆرانی دەگوت ..کەسایەتیەکی ئاوا دەتوانین چ ناوێکی لێبنێین ؟!هونەرمەندی ناوداری کورد(شەهرامی نازری)گۆرانیبێژی نەوەیەک دوای زرح□سەن زیرەک لە م ڕووەوە بە دروستی دەڵێ : لە بارەی خودا لێخۆش بوو حەسەن زیرەکەوە ، دەتوانم هه ر هێندە بڵێم ..کە بە هه موو مانایەکی واقیعی مرۆڤێکی نابیغە بوو.(…)کە تائێستا لە مۆسیقا کەسێکی ئاوا پێشینەی نەبووە !

- موجتەبای میرزادە لە بارەی زیرەکەوە دەڵێت :حەسەن زیرەک ، هه رچەندە بە هیچ جۆرێک خویندەواری نەبوو،کەچێ شێعری زۆربەی گۆرانیەکانی هه رئەودەم بە لێهاتووی خۆی دەگووت ،ئاوازی بۆ دادەنا، بیرتیژییەکی باشێ هه بوو بۆ لەبەر کردنی مەقامە کوردیەکان، پێویستە بڵێین کە حەسەن هیچ ڕۆژێک لە مۆسیقای کوردی دووبارە نابێتەو□. چۆن.. کە جوانترین و زیندووترین ئاوازی کوردی داهێنا، ئەوە نەک هه ر لە ئیران ، تاوەکو لە نێو کوردانی عێراق وسوێدوهه موو لایەکی جیهان ،بەرهه م و ناوو یادی ئەوبە ئاستێکی بەرز ڕێز لێگیراوە.
- بێژەن کامکار.حەسەن زیرەک یەکێکە لە ناودارترین مۆسیقازانانی کورد دێتە ژمار، زۆر لە ئاوازە کوردی و فارسیەکان کە ئێستا دەبیسرێن ئیلهامیان لە بەرهه مەکانی زیرەک وەرگرتووە، ناوبانگ و خۆشەویستی زیرەک تەنیا لە ئیران سنوور بەند نیە، بەلکە لە هه موو وڵاتانی ئەوڕوپاوهه موو ناوچە کوردنشینەکان دەنگی داوەتەوە.

- عارف ئیبراهیم پور..حەسەن زیرەک دەنگەکی بە هێزو کاریگەری هە بوو، پیاوەکی زۆر چاک و میهرەبان بوو،من دوو جار لە گەڵ ئەو مۆسیقام لێداوە، ئەوەک لەساڵی ١٣٤٣بوو.(......)
- عزەتو ئەلاقەلەندەرلەکی...کە لە ڕادیۆی کرماشان زیرەکی دیوە ، دەڵێ:ژووری ستۆدیۆی ڕادیۆی کرماشان ٢٠ بە ٣٠ مەتری و بچوک بوو، دەنگی زیرەک زۆر بەرز بوو، مایکرۆفۆنەکە دەنگی ئەوی نەدەکێشا و لە تۆمارکردنی گۆرانی کێشە سەری هە ڵدەدا، هە ر بۆیە مایکرۆفۆنەکەیان لە گۆشەیەک دانابووحەسەن زیرەک لە گۆشەیەکی ترو ئورکسترا لەلایەکی تر ، ئەو کات بەڕێز (ئاجیل چی)بەرپرسی تۆمارکردنی گۆرانیەکان بوو.
- فرەنسیس داوود و خالید سەرکار ..لەسلێمانی مۆسیقایان بۆ زیرەک لیداوە ،لە بارەی لێهاتووی زیرەک ئاوا دەدوێن : لە یەکی لە دانیشتنەکان کە لە گەڵ زیرەک بووین ، ئاوازەکی ئەرمەنی – ئاسوریمان لێدا، زیرەک تەنیا گوێی دەگرت..پاش کەمێک زیرەک گوتی زەحمەت نیە بۆ دووبارەی کەنەوە، ئاوازەکەمان دووبارەکردەوە..هە رئەودەم زیرەک ئاوازەکەی کردە کوردی وبە ناوی (ئەخەی ئەخەی لەو باڵایە) ناوبانگی پەیدا کرد .(*١٠)
- ئەگەر کاتمان هە بێت و بەدوای ئەو هونەرمەندو مۆسیقارانە دا بچین کە باسی زیرەکیان کردووە و بە قەناعەتەوە پەیان داهە ڵگوتووە ، ئەوە نابێ هە ر لە سنووری ئیران و کوردستان بووستین و ئەوای هونەرمەندانی کوردو فارس بزانین بەنینەوە ..بێ شک عەرەب وترک و ئازەورو ئەرمەن و کە وکە ...زۆرن کە دان بە عەبقەرییەتی زیرەک دادەنێن !!

کۆتایی بابەت / مانگی ٥/٢٠٢١/ – هە ولێر

- **وێنەکانی بەرگرییەک لە زیرەک..**
  بۆ بینینی ئەو وێنانە کلیکی ئێرە بکەن...

MawlodEbrahim_ZirakDownload

**** تێبینی و سەرنج :**

تێبینیەک: ئەم نووسینەی ئێمە بەرگرییەکە لە هونەرمەند حەسەن زیرەک ، لەو شوێنانە کە بەڕێز (ئەحمەد ئەمانی) قسەی لە بارەی حەسەن زیرەک و هونەرەکەیەوە کردووە، بە هیچ شێوەیەک ناچێتە نێوان گفتوگۆو ئاجیاوازەکانی بەڕێزان (دکتۆر بینەندەو دکتۆر ئەحمەد ئەمانی)، کەمن ئاگاداری نووسینەکانی پێشتریان نیم !.

چەند سەرنجێک و هه ندێک لە سەچاوەکان :

□-(١) □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□) □□□□□□ □□□□□□(□□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□)□□□□□ □□□□□□□□ (□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□ ! -(□) ئ□م گۆرانیە بێ مۆسیقایەی زیرەک یەکێکە لە شاهکارە داهێنراوەکانی زیرەک و لێکۆڵینەوەی زۆر دەروونی هه ڵدەگرێ و دەچێتە پاڵ تابلۆی (گوێ بڕین)ی داهێنراوو ناودارەکەی (ڤانکۆخ)ی هومەند.

-(٣) ئەگەر سەرژمێری گۆرانیەکانی زیرەک بکرێت بۆ زۆر گوێ لێگرتن کە لە تەواوی پێگە ئەلیکرتۆنیەکان ڕۆژانە گوێیان لێدەگێرێ ، بێ شک ژمارەیەکی سەر سوڕهێنەر دێتە دەست. -(٤)زۆربەی براکوەردەکانمان لە ڕۆژهه ڵات بەتایبەت خەلکی شارەکانی مەهاباد و بۆکان و شنۆ ئەوە چاک دەزانن کە زیرەک بەدستی ساواک دەرمانخواردووکراوە ، هه ر ئەو دەرمانخواردنە دواجار لێی کردە سەرەتان ، چونە لە چاوپێکەوتنێکدا ڕابیعەخانم لە وەڵامی پرسیارێکمان گوتی: ئەو ڕۆژەی زیرەک چووە دەرەوە هیچ نەخۆسیەکی نەبوو، ئێواورە ئاگاداریان کردمەوە زیرەک لە نەخۆشخانە کەوتووە ، بەو هۆیەوە کە ساواک بە ژەهر کوشتویەتی پێویستە هونەرمەند حەسەن زیرەک وەک هه ر شەهیدێکی کورد بە(شەهید)ناوببردرێ . تەواوی چاوپێکەوتنەکە لە کتێبی (ساواک بۆچی حەسەن زیرەک ی کوشت ؟)بخوێنەوە.

-(٥)-زیرەک.. پاشایەک لە تاران…هونەرمەندێک لە لوتکە! ………دکتۆر مەول□ـــــود ئیـــــــــبراهیم حەســــەن :

https://dengekan.info/archives/16611?fbclid=IwAR3Ox0z7GINcTskrgnldaP8ZGPZjFrsZNh2X9iWQ8HMu81Ris5xmSjiNPQo :.

-(٦) ئەوانەی لە نزیکەوە لە گەڵ زیرەک دا ژیاون هه مویان باس لە دەسبڵاوی زیرەک دەکەن، دەێگێڕنەوە لە پۆلیسخانەی خانەقین زیــرەک بەنــد دەبێ و پێویستی بە پێنج دیناردەبێ بۆ کەفالەت ، کەسانێک دەیانەوێ بزانن زیرەک چەندی پارەی پێیە! یەکێکیان دەڵێ زیەک پارەت لایە پێویستم بە کەمێک پارە هه یە . زیرەک دەڵێ بەڵی ئەو یەک دینارەم پێیە فەرمووو! واتە لەسجن بوو خۆی پێوستی بە پارە بوو کەچی بەبێ دوودڵێ ئەو تـاکە دینـارەی بـاخەڵی دەدات بە کـابرا ،دوایـی هـه ر ئەو بەڕێزانە پێنج دیناری بۆ پەیدادەکەن.

-(٧)زیرەک ئەفسانەی درۆزنـنانە !! کەسێک بە تەواویی و وردو باریکی ئاگاداری ژیان و هونەری زیرەک بێت ، ئەوا هه ر بەڕاستی ئەو پیاوە بە کەسێکی ئەفسانەیی دەزانێ ، چۆن ژیانی زیرەک پڕە لە شۆکی ناخهه

ژێن و پڕە لە بەرزونزمی خەفەتهێن و پڕە لە داهێنانی سەرسوڕهێن!!
-(٨)هونەری زیرەک، دەنگی زیرەک ، ژمارەی زۆری گۆرانیەکانی زیرەک، ژیانی پڕ لە هه ورازو نشێوی زیرەک ..کەرەستەن بۆ زۆر جۆر لێکۆڵێنەوە ی سیاسی کۆمەڵایەتی دەروونی و مرۆڤناسیی وهونەری وەک هونەرمەندێکی نەخوێندەواروبێ کەس و دەربەدەر .
-(٩) مقایسه حسن زیرک نامی جاودان، با دیگر نوابغ جهان در سطح خود https://iranglobal.info/node/43111 -(١٠) حسن زیرک در نیگاە دیگران ویکیپیدیا –https:fe.wikipedia.org/wiki/

-دکت□ر م□ولود ئیبراهیم حەسەن
هه ول□ر – مانگی/٥/٢٠٢١

دوو خوشکی کوردی جوولەکەی گۆرانیبێژی لەیادکراو.. رەزا شوان

گۆرانییە فۆلکلۆرییەکان، بەشێکی گرنگن لە فۆلکلۆری هەر گەلێک. هەموو چین و توێژەکانی خەڵکی حەزیان لەو گۆرانیانه هەیە. ناشزانرێت کە بۆ یەکەمین جار کێن ئاوازیان بۆ داناون، یان کێن وتوویانن. ئەم گۆرانییە فۆلکلۆریانه رەگێکی مێژوویی کۆنیان هەیە. تا ئەمڕۆش چێژ و خۆشیان کاڵ نەبوونەتەوە و کاڵیش نابنەوە. بە بەشێکی رەسەنی کەلەپووری نەتەوایەتی دەزانرێن. هەر نەتەوەیەکیش شانازی بە فۆلک□ری نەتەوایەتی خۆیەوە دەکات و دەیپارێزێت. چونکە هەر نەتەوەیەک فۆلکلۆری رەسەن و داب و نەریتی تایبەتی خۆی نەبێت. کەواته رابردووی نییە.
ئێمەی کورد، گەنجینەیەکی د□و□م□ندی لەبنەهاتووی گۆرانی فۆلکلۆریمان هەیە. کە بۆ سەردەمێکی کۆن دەگەڕێنەوە. بەڵکو یەکێکین لە نەتەوە د□و□م□ندەکانی جیهان لە فۆلکلۆردا. لە گۆرانی فۆلکۆری کوردیدا، سروشتی جوان و رەنگینی کوردستان و زادەی بیر و سۆز و چێژی مرۆڤی کورد و، داب و نەریتی جوانی

کوردەواریمان رەنگیـان داوەنەتەوە و مۆرک و خەسـڵەتێکی رەسـەن و تایبەتییان بە گۆرانییە فۆلکلۆرییە کوردییەکان بەخشیون. هەندێش هۆنراوەکانیان و ئاوازەکانیان ناسک و شیرینن. بە ئاسانی دەچنە دڵەوە و دەبنە وەردی شیرینی سەر زارمان. تا ئێستا لە لایەن گەلانی هاوسنووری کوردستانەوە، دەستیان بەسەر چەندین گۆرانی و ئاوازی کوردیدا گرتوون و کردوویانن بە مۆڵکی خۆیان. بەڵام سەرەڕای شێواندن و دەستکاری کردنیان.. بە زەقی مـۆرک و رەسەنایەتی کوردییـان پێـوە دیـارن.

لەمە زیاتر درێژە بە باسکردنی گۆرانی فۆلکلۆری کوردیمان نادەیـن. ئـەم باسـە گرنگە بە هـونەرمەنـدان و شـارەزایانی دەسـەزی کوردمـان لەم بوارەدا دەسـپێرین. هیواداریـن کە بتـوانن لێکۆڵینەوە و توێژینەوەکانیان دەربارەی فۆلکلۆری کوردیمان، بە ئەرشیف بکەن. لە کتێبی چاپکراودا پێشکەشمانی بکەن. بەمەش خزمەتێکی باش پێشکەش بە فۆلکلۆر و بە کەلەپووری نەتەوەییمان دەکەن. دەیان پارێزن.

دێینە سەر کرۆکی باسەکەمان. چەند سەد ساڵێک، لە پێش زاینەوە جوولەکەکان کە لە لایەن بابلییەکان و ئاشوورییەکانەوە وڵاتەکەیان داگیرکردن، بەشێکیان لەکوشتن. بەشێکی زۆریشیان وەکو دیل بە عێراق و بە کوردستان هێنان. بەپێی نووسینەکانی مێژوونووسانی جـوولەکەکـان. لە هەمـوو ئەو وڵاتـانەی جیهـان، کە جـوولەکەیـان لێ دەژیـان، جــوولەکەکانی کوردسـتان دەنیـاترین و ئـاسوودەترین ژیانیان بەسەردەبرد. زووش تێکەڵ بە داب و نەریتی کوردی بوون و فێری زمانی کوردی بوون، بەشێک لە کوردیش چوونە سەر ئایینی جـوولەکە، بەڵام وەک نەتـەوە هەر خۆیـان بە کورد دەزانـین. گەلێ هـونەرمەنـدی گۆرانیبێـژی دەنـگخـۆش لە نـاو کوردە جوولەکەکـانی کوردستاندا هەڵکەوتن و خزمەتی هـونەری ئاواز و گۆرانی کوردییان کرد. لەوانەش خاتوو (شیرین) یا (بەهـیجە) یا (فەرحە) کە لەبەر زۆر جـوانی بە (دایکی جەمال) ناویان بردووە، کە لە کـوردە جـوولەکە لەدایکـبووەکـانی شاری هەڵەبجـەیە، لە (١٩٠٨) لە دایک بـووە. دەنگی زۆر خۆشـبوو. کۆمەڵێـک گۆرانـی فۆلکلۆری کوردی زۆر خۆشی لە ساڵەکانی (١٩٢٥ــ ١٩٢٦) دا، لەسەر قـەوان تۆمارکردوون. یەکەمین ژنە گۆرانیبێژی کوردە، کە گـۆرانی کوردیی لەسەر قـەوان تۆمارکرد. کە ئیـزگەی رادیـۆی کـوردی ــ لە بەغـدا کرایـــەوە، گۆرانییەکـانی دایـکی جەمـال یـان زۆر بڵـاودەکرانەوە. زۆر لە گۆرانیبێژانی ئێـستا گۆرانییەکـانی دەڵێـنەوە. دایـکی جەمـال ژنێکی کورد و کوردستان پەروەریش بـوو. سـروودی (وەتـەنی مـن کوردستانە)ی تۆمارکرد. دایکی جەمال لە ساڵی

(١٩٧٩) دا لە بەغدا کۆچی دوایی کرد. ئەمەش ناوی هەندێ لە گۆرانییە فۆلکلۆرییەکانی (دایکی جەمال) ن:(هەی ئاغا و ئاغا، هەی بەلار بەلارەوە، ئامین و ئامین، هەی بەنن بەنن، سەوزە مەمەمە، خانمی سلێمانی، روحی شیرینم،… هتد).

دوای ئەویش هەردوو خوشکی گۆرانیبێژی کوردی جوولەکە (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) کە لە کوردە جوولەکەکانی ناوچەی (ئاکرێ) بوون. دەنگیان زۆر خۆشبوو. چەند گۆرانییەکی فۆلکلۆری کوردی زۆر خۆشیان لە ئیزگەی رادیۆی کوردی لە بەغدا، تۆمارکردوون.
لە ئێستاشدا گۆرانبێژی دەنگخۆش خاتوو (هەداسە یاشیرون) کە ژنە کوردێکی جوولەکەیە و باووباپیرانی لە کوردستان ژیابوون، لە ئێستادا لە (تەلئەبیب) لە ئیسرائیل دەژی. هەستێکی کوردیی سروشتی هەیە و خۆی بە کورد دەزانێت، لە ئیسرائیل و لە کوردستاندا، بە زۆری بە جلی کوردیی ئەهاو واهاوە، چەندین گۆرانی فۆلکلۆری رەسەنی کوردی بە تەلەفزیۆنەکان تۆمارکردوون. چەندین ئاهەنگی گۆرانی کوردیی سازکرد، لە زۆربەی یادی جەژنەکانی نەورۆزدا، ئاهەنگی گۆرانی کوردیی پێشکەش کردوون، گۆرانیشی بۆ پێشمەرگەی قارەمانی کوردستان وت.

(نازدار و ئەسمەر فەرهاد) دوو کچە کوردی جوولەکەی گۆرانیبێژی زۆر دەنگخۆش و ناسک و شیرین و بەسۆز بوون. لە کۆتایی چلەکان تا ساڵی (١٩٥٢)ی سەدەی رابردوو، بە دووقۆڵی لە ناخی دڵیانەوە و بەجۆش و خرۆشەوە، گۆرانیان دەچڕی. کەمەیەک گۆرانی فۆلکلۆری کوردییان لە (ئیزگەی رادیۆی کوردی ـ لە بەغدا) تۆمارکردوون.
هەشت گۆرانییان بە دووقۆڵی تۆمار کردوون. لەو گۆرانییانەی کە من لە مندالییەوە گوێم لێیان بوو، کە (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) بە دووقۆڵی دەیان چڕین، کە تا ئەمڕۆش ئاوازە رەسەنەکانیان و دەنگە زوڵاڵەکەیان، خۆشی و چێژیان لە دەروون و هۆشمدا کاڵ نەبوونەتەوە و لە گوێیەکانمدا دەزرنگێنەوە. زۆر هۆگر و سەرسامی دەنگە بەسۆز و خۆشەکەیان بووم و لێیان مەست نابووم.
(نازدار و ئەسمەر فەرهاد) بە دووقۆڵی سەرجەم (٨) گورانی فۆلکلۆریی کوردییان لە (بەشی رادیۆی کوردی ـــ بەغدا) تۆمارکردن و بڵاوکرانەوە. ئەمانە
ناوی گۆرانییە فۆلکلۆرییەکانی (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) ن وەک لەیادم ماون:
١ـ (مەگری مەگری چاوانت دەشێ …. دایکت نەماوە

نازت بکێشێ)
٢ـ (گەردوون من چیبکەم چیم دەسەڵاتە .... خەتای من نییە دڵ مفتەلاتە)
٣ـ (جوانین ئێمە جوانین .... پەری ناو شاخانین .... لە خواوەیە جوانین)
٤ـ (بولبول مژدە بەهارە ... هەور نەماوە و رۆژ دیارە)
٥ـ (گزەی جەرگانم ماڵی وێرانم .... جێگام بۆ راخە ئەمشەو میوانم)
٦ـ (هە لاوە لاوە گوڵێ .... شەوقی رووناکی گوڵێ)
٧ـ (نەجیبە یار نەجیبە ... بۆ دەردی من تەبیبە)
٨ـ (ئامینیم نازەنینێ .. وەی وەی لە زیڕەی پۆتینی..
باڵام بە باڵای ئەو کچە گرت... دوو پەنجە کورتی دێنێ)
من وا تێدەگەم کە ئەم گۆرانییەش بە دەنگی نازدار و ئەسمەر فەرهاد گوێم لێبووە:
(گەرد و گەردانە.. یارم شەمعە.. خومیش پەروانە) پشت راستکردنەوەی دەوێت.
بێگومان ئەم دوو خوشکە، بە دووقۆڵی گۆرانی فۆلکلۆریی زیاتریان هەبووە، کە لە ئاهەنگ و شایی گوندەکەیاندا سەر بە (ئاکرێ) بە دوو قۆڵی وتوویانە و لە رادیۆدا تۆمار نەکراون. تەنیاش بۆ تۆمارکردنی گۆرانییەکانیان هاتووچۆی رادیۆی کوردیان لە بەغدا دەکرد، بە هەمیشەیی لە رادیۆیی کوردیدا دانەمەزرابوون، یان خۆیان نەیانویستووە دابمەزرێن.
پێش کۆچکردنیشیان بۆ ئیسرائیل، کە ماڵیان لە بەغدا بوو، زوڵم و ئەشکەنجەیەکی دەروونی زۆر دران، لە لایەن عەرەبەکانی بەغدا و حکومەتی عێراقەوە.

ناوی راستی نازدار و ئەسمەر فەرهاد چییەوە کێ هێنایانی بۆ رادیۆ؟

تەنیا کەس کە باسی ئەم دوو خوشکە گۆرانیبێژە کوردە جوولکەیەی کردووبێت، هونەرمەندی گەورIەی گەلەکەمان مامۆستا (عەلی مەردان)ی نەمرە. لە کتێبەکەیدا کە بە ناوی (بیرەوەری گەڵای پایز) لە ئامادەکردنی (عەبدولقادر عەلی مەردان) و رێکخستن و لێکۆڵینەوەی مامۆستا (ئەحمەد سەید عەلی بەرزنجی) یە. مامۆستا عەلی مەردان دەڵێ:”کاک کامیل کاکەمین ـ بەڕێوەبەری ئیزگەی رادیۆی کوردی ـ

پێی راگەیاندم کە دوو کچە جوولەکە هەن خوشکن، دەنە ئیزگە و خۆزگە گوێت بۆ رادەگرتن. هاتن و چاومان پێیانکەوت.. هەروا بیست یا بیست و چوار ساڵان دەبوون. گوێم لێگرتن، دەنگێکی جوان و پوخت و کاریگەریان هەبوو، لەوەبەر شتی وام نەبیستبوو. توانایەکی وتنی باشیان هەبوو. نزیکەی (١٠) گۆرانیم بۆ ئامادەکردن. یەکێکیان دوو قۆڵی دەبێژرا، ئەویش (بەوانە…) بوو، کە من و ئەسمەریان دەمانوت. حەزدەکەم زیاتر لە بارەی ئەو دوو دەنگە بەسۆزەوە بدویم، چونکە ئەمە دەبێتە مێژوو و دەچێتە سەر لاپەڕەکانی.

ئەو دوو خوشکە، لە جوولەکەکانی ناوچەی (ئاکرێ) بوون، هەروەک لە خۆیانم بیست. باوکیان (موشێ) یان (موسا)ی ناوبوو. دایکیشیان (بەستە)ی ناوبوو. لەڕێی (کامیلی کاکەمین)ەوە، گەیاندرانە بەغدا. ئەویش کاتێک بۆ کاروباری ئیزگە و کۆکردنەوەی دەنگ و ئاوازەوە میللییەکان، بەو ناوەدا گەڕابوو. لە یەکێ لە گوندەکانی (ئاکری) کە میوانی (ساڵح ئاغا)ی موختاری گوندەکە دەبێ و دەزانن کە بۆ کۆکردنەوەی ئاواز و گۆرانی ناو گوندنشینەکان هاتووە و دەیەوێ مەسحێکی هونەری بکات. ساڵح ئاغا ئەو دوو خوشکەی پێشاندەدات کە دەنگێکی خۆشیان هەیە و لە شایی و ئاهەنگەکانی گوندەکەدا گۆرانی دەڵێن.

دەنگیان تاقیدەکاتەوە و باش گوێیان لێدەگرێ و دوایی پەسەندیا دەکات و داوایان لێدەکات کە بێنە بەغدا. ئەوە بوو هاتن و کارەکەیان لە ئیزگە لای خۆمان بە باشی رۆی. گۆرانییەکانیشیان بە شێوەی سەرانی بوون. وریا بوون و بە گورجی ئاوازەکانیان وەردەگرت. یانی گوێچکەی مۆسیقایان زۆر هەستیار و ناسک بوو. هەتا بچووکەکەیان (ماری) ئینگلیزییەکی باشی دەزانی و قسەی پێدەکرد. لاوازی و نەخۆشییەکی لەگەڵبوو. بەڵام گەورەکەیان (خەخە) جوان و رووخۆش و زیتەڵە بوو. رۆژێک لە گەرمەی پرۆڤەکانماندا، لەسەر یەکێ لەو گۆرانییانەی بۆمان دانابوون کە بیڵێن. کاک کامیل پێشنیاری کرد، کە دوو ناوی لەبار و جوانیان بۆ هەڵبژێرین. ئەوە بوو گەورەکەیان کە (خەخە) ی ناوبوو، کردمان بە (نازدار) بچووکەکەشیان کە (ماری)ی ناوبوو، کردمان بە (ئەسمەر)، (فەرهاد) یش وەک نازناوێکی هونەری بۆ هەردووکیانمان دانا. ئیتر بوون بە (نازدار و ئەسمەر فەرهاد). لەسەر (سیم) گۆرانییەکانمان بە تۆمارکردن. وەک وتیشم خۆم لە یەکێکیاندا بەشداربووم. کە لە ئیزگەشەوە بڵاودەکرانەوە، لەناو گوێگرەکاندا، ناو و شۆرەتێکی

باشیان پەیداکرد و دەنگیان دایەوە. سەدان نامە دەهاتنە ئیزگە و داوای گۆرانییەکانی ئەم دوو ئافرەتە دەنگخۆشەیان دەکرد. (نووسەر: کاتێک کە مێرد منداڵ بووم. ئێستاشی لەگەڵ بێت زۆر هۆگری گۆرانییەکانی نازدار و ئەسمەر فەرهاد بووم. زیاتر لە (٣٠) نامەم بۆ ئیزگەی رادیۆی کوردی ـ گۆرانی داواکراو ـ نارد و داوای گۆرانییەکانی نازدار و ئەسمەر فەرهادم کرد). هەمووی (٨) گۆرانی نازدار و ئەسمەر فەرهاد لە رادیۆی کوردی بەغدا تۆمارکراون.

هەتا سەرەتای ساڵانی پەنجاکان، ماڵی (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) لە خانوویەک بوون لە بەغدا، لە گەڕەکی (بەتاوین) بەرانبەر بە (کۆلێژی پۆلیس) و بەرانبەر بە (کەنیسەی ئەرمەن) دوایی کەوتنە خۆ ئامادەکرد بۆ کۆچکردن لەگەڵ هەزاران جوولەکەی تردا. ئامادەبوون کە بۆ ئیسرائیل بچن. زێدی رەسەنی باووباپیرانیان. دواجار سەردانیم کردن جەنجاڵی خۆکۆکردنەوە بوون. دەبوو ئەو رۆژە بەجێیشتنایە. هەرچییەکیان بوو فرۆشتیان. جگە لە پاسکیلەکی منداڵانی سێ پێچکە. وتیان: "ئەوەش وەک دیاری بۆ ـ کاکە ـ ی کوێت" بەڵام دڵم بەوایی نەهێنا کە لێیان وەربگرم، قبووڵم نەکرد. دواجاربوو یەکتر ببینین. دڵتەنگ و مات و پەست گریاین و حەسرەتمان کێشا، دەبوو بڕۆن. هەر دەبوایە بڕۆن. جگە لەو ناڕەحەتی و تەشقەڵە و زوڵمەی لە عێراقییەکانەوە تووشیان دەبووە. کە رۆیشتن ئیتر دەنگوباسیان نەما، وەک بەردێ بکەوێتە گۆمەکەوە. ببڕای ببڕێ، هیچم لێیان نەبیستەوە. داخ و حەسرەتیان تا ئێستاش ئاسەواری خۆی لە دڵمدا هەیە"

نازدار و ئەسمەر فەرهاد، لە ساڵی (١٩٥٢) دا، کۆچیان بۆ ئیسرائیل کرد، کە دوا کۆچڕەوی بۆ زۆری جوولەکەکان بوو لە عێراق. چی پارە و خشڵ و زێڕیشیان پێبوو، حکومەتی عێراق هەمووی لێیان سەندن. تەنیا بۆیان هەبوو (٢٥) دیناری عێراقی و جانتایەکی جلوبەرگ لەگەڵ خۆیاندا بەرن.

تا ساڵی (٢٠٠٣) یش، شریتەکانی گۆرانییەکانی (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) و ساڵی تۆمارکردنیان. لە ئەرشیفی ئیزگەی رادیۆی کوردی لە بەغدا مابوون. کە بینایەی تەلەفزیۆن و رادیۆی عێراق لە بەغدا لە لایەن فڕۆکەکانی هاوپەیمانانەوە بۆردوومان کرا، ئەرشیفی ئیزگەی رادیۆی کوردی زیانێکی زۆری بەرکەوت. ژمارەیەکی زۆری شریت و کاسێت و سیدییەکانی گۆرانییە کوردییەکان لە ناوچوون. بەشێکیان دزران و بەشێکیان سووتان و بەشێکی کەمیشیان کەوتنە لای بەڕێژەری پێشووی ئیزگەی رادیۆی کوردی، جوانەمەرگ کاک (ئیسماعیل گەیلانی) کە لەو کاتەدا

مەترسییەدا، چوو بۆ بەغدا و ئەو بەشەی لە تیاچوون رزگار کرد و کەوتنە لای ئەو. بەڵام بە داخەوە، کە کاک ئیسماعیل بە هۆی سووتانەوە لە هەولێر کۆچی دوایی کرد. تا ئێستا نازانرێت ئەو شریت و کاسێت و سیدی گۆرانییە کوردییانەمان، کە لە لای کاک ئیسماعیل بوون، لە ئێستادا لە لای کێدا ماونەتەوە، هیچ زانیارییەک لە بارەیانەوە نازانرێت کە چییان لێکردوون.
هیوادارم کە دوو خانمە گۆرانیبێژی دەنگخۆش و دەنگناسکی کوردمان، پێکەوە ڕێکبکەون و بە دوو قەڵەی گۆرانییەکانی (نازدار و ئەسمەر فەرهاد) بە جوانی و پوختی و بە هەمان ئاوازەوە و سازەوە، بیانڵێنەوە و بە تەلەفزیۆنەکانی کوردستان تۆماریان بکەن. بۆ نموونە هونەرمەندی گۆرانیبێژ خاتوو (چۆپی فەتاح) و خاتوو (دینا) و خاتوو (لەکە زاهیر) و خاتوو (ئاڤان جەمال) و خاتوو (ماریا هەورامی) یا هەر خاتوونێکی گۆرانیبێژی تری کوردمان بێت. دوانیان پێکەوە ڕێکبکەون و بە دوو قەڵەی گۆرانییەکانی نازدار و ئەسمەر فەرهاد بڵێنەوە و تۆماریان بکەن. تا ئەم گۆرانی و ئاوازە ڕەسەنە فۆلکلۆرییە کوردییانەمان لە تیاچوون رزگاربکەن. دەستخۆشی و ئافەرین، بۆ ئەو دوو خانمە گۆرانیبێژە کوردەمان بێت، کە دەست پێشخەری دەکەن و ئەم کارە نەتەوەییە دەکەن.

ڕەزا شوان
نەرویج: ٢٠٢١

عاشقێکی سەرکەشم.. قەسیدەی: ستیڤان شەمزینی

دەروونی گڕگرتووم
بە لێزمەی بارانی چاوەکانت دادەمرێتەوە
پەلی بێزاری درەختی سیمام
دەشکێتەوە نێو لەپی دەستەکانت
لە دڵەڕاوکێکانتا وەک مەلێکی خوساوە
خۆم گرمۆڵە کردووە

رەنگم وەک خۆرەتاو زەرد هەڵگەڕاوە
چەشنی ئەو ئێوارا نەی
بە بێدەنگی ماڵئاوایی لە رۆژەکانی تەمەنم ئەکەن
یان
ئەو سپێدانەی بە ئەسپایی
دێنە پێشوازیی ئارەزووە خنکاوەکانم
تۆ لەم کاتەدا هەر ئەوەت لە بیرە
چۆن یەکەمجار هاتم و
ئاگری عەشقێکی شێتانەم
لەسەر خۆشی□کانت کردەوە
چۆن رووخساری بەهەشتیت گۆڕا
بۆ رەنگی خۆڵەمێشی دۆزەخ
هێشتا لە یادتە وەک زریانێک
هاتمە سەر رێی ئاواتەکانت
هەموویانم کرد
بە جێ تیغی ساڕێژنەبووی سەفەرێکی ناکام
پەڕەمووچەکەم رەشە
وەک ئەو شەوانەی لە دووریت نانوم
هەستی سپیان پێ دەنووسرێتەوە
وەک ئەو بەفرانەی لە ترسی هەتاو
ل□ پەنا ساردوسڕیی نسرمەوە خۆیان ئەشارنەوە
سەفەرم سوورە
سوورتر لە قەڵەم بۆیەی لێوەکانت
خەمبارتر لەو ناسۆرەی
لە سفرەی دڕاوی هەژارێکدا هەیە
دەستەکانم درێژ دەکەم
بۆ ناو جەرگی پەڵە هەورەکان
دایاندەگرمە ژێر پێیەکانت و
لافاوی چێژی پێ هەڵدەستێنم
هێشتا بەردەوامم
لە دوورینی کفن بۆ تەرمی تاریکی و
ئەو رووناکییە خەفەکراوانەی
بەدەم هەنسکدانەوە ئەمرن و
ئەو بزە تەڕانەی تینی گەرمی عەشق
وشکیان ئەکاتەوە
مێژووی دڵشکان و چیرۆکی دا بڕان
بۆ مۆمێک ئەخوێنمەوە و

مۆم لە حەژمەتی سووتانی پەروانە
گریا و گریا تاکو توایەوە،
بڕیارمداوە خۆم نەخەمە
بەر هیچ تاوە تەرزەیەکی دڵخۆش
پەیمانم داوە تەنێ ئەسرینەکانی تۆ
بەسەرمدا ببارێ و
کە وەک چۆلەیەکیش تەزیم
گڕی شیعرێک گەرمم بکاتەوە
هێشتا لە گەڕاندام
بە دوای زەمەنی پێش وجودمان و
بیر لەو چرکەیە ئەکەمەوە
چۆن لەسەر رەفەی ژیان دانراین و
چۆنیش لە ساڵێکی بێ ر□ژمێرا
چاوی سۆزمان لەیەکتر دائەگرت؟
تۆ کۆترئاسا شەرمن
بەڵام من دەستم کرد بە فڕین بۆ لات،
هێشتا دەستم
لە فڵچەی نەخشاندنی تابلۆکەت هەڵنەگرتووە
هەر رەنگێکم لەو تابلۆیە
لە باخێکی بەهەشت قەرد کردووە
بەئامادەبوونی پۆلێ فریشتە
لە نێو قەفەسی سینگم هەڵیدەواسم،
خۆم داوەتە بەر
ئاوێنەی روون و بێگەردی رووخسارت
وێنەی پیاوێک ئەبینم
سەوداسەر لە تۆ و بێئاگا لە خۆی،
پیاوێک پڕ پڕ لە وەرزەکانی تۆ و
خاڵی خاڵی لە رەنگی خۆی
تەژی لە پەرستنی تۆ و
دوور دوور لە هەموو پەرستگایێ،
ترپەی دڵ و دووریی و گوومان و راڕایت
بۆ ئەکەمە چامەیەک و
لەنێو توێی دیوانێکی مەحزوون و
رەشپۆشدا چاپی ئەکەم
دێڕ بە دێڕی سەرگوزەشتەی شەونمێکە
کە ئاشقی مانگ بووە
وشە بە وشە حکایەتی خەونێکی تۆراوە

لە چاوی رێبوارێ
رستە بە رستە
دیرەکی رژانی مەرکانەیەک خۆشەویستییە و
چامەکەش ناوی دار بەڕووە یاخییەکەی ئەوبەر رووبارە،
داوا ئەکەم زیاتر و زیاتر
ئەوینی سەختی خۆتم پێ ببەخشی
ئاشقەکی سەرکەشم
حەزم لە بەزاندنی هێڵی سوور
تێپەڕین بە دەروازە سەختەکان و
مەرگە لەسەر لوتکەی چیادا

“هیوا’ و “دارەکان” و یەک دوو پەیامی بایەخدار!.. فازیل شەوڕۆ

پۆلە ڕەشۆڵەیەک، کە لە پۆلە هەورەکی ڕەش دەچن، بەدەم قاژەقاژەوە، بەو ئاسمانەوەدا دەسووڕێنەوە و بەرز و نزم دەبنەوە. بۆ تەماشاچییەکی وەکو من و تۆ، دیمەنەکی گەلەگ جوان و سەرنجڕاکێشەرە، لێی تێرنابین، بەڵام بۆ باڵندەناسێک و زانایەکی شیکەرەوەی هەڵسوکەوتی بوونەوەرکان و سرووشتناسێک، ئەو فڕین و هەڵبەز و دابەزەی ئەو مەلانە، دەیان پرسیار لە مێشکدا دەورووژێنێ و بە جددی بەدوای وەڵامدانەوە و کردنەوەی لوغزەکانیاندا دەگەڕێن: چ هێزێک ئەو پۆلە هەورە ڕەشۆڵەیی کە کردووەتەوە؟ بۆ وا سەیر دەفڕن و دەخوڵێنەوە؟ چۆن دەیان هەزار ڕەشۆڵە بەیەکەوە دەفڕن و خۆشیان پێکدانادەن؟ بۆ [illegible]ژانە، لە شەقامەکاندا ئێمەی مرۆڤ شان لە شانی یەکتری دەدەین و پێ لە پێی یەکتری دەنێین؟

لەم چەند حەفتەی دوایدا، (٢) ڕووداو لە باشووردا، پانتاییەکەی فراوان و گەورە و کاریگەریان لە سەر دڵ و دەروون و هەست و سۆزی خەڵکەکەیدا داگیرکرد و کاردانەوەی گەرموگوڕ و بەجۆش وخرۆشیان بەدوای خۆیاندا هێناو، ڕەنگدانەوە و پەرچەکردارەکانی خەڵکیش،

دەکرێ بخرێنە نیو دوو کەوانە و ناویان لێبنێین (سەرکەوتن).

ڕووداوی یەکەم، بڕینەوەی" دارەکانی دەڤەری بادینان" بوو لە لایەن هێزە داگیرکەرەکانی تورک. دووەمیشیان، دەنگۆی، هەوڵی داخستنی "نەخۆشخانەی هیوا" بوو لە شاری سڵێمانی.

ئەم دوو رووداوە، وەک ئاگری پۆشی پاوانان، هەر یەکەیان لە کاتی خۆێدا، زوو لە تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان، بوونە مایەی ناڕەزایی و ڕەخنە و گلەیی و یاخی بوون و توڕە بوون و پەنجە ڕاوەشاندن. ڕۆژ دوای ڕۆژ ئاگری سۆز و حەماسەت و ژینگەدۆستیی و مرۆڤدۆستیی خۆشتر دەکرد، تا وای لێهات خودی ئەردوگانی تۆڕانی، بە خۆی و سەفارەت و قونسڵگەرییەکانیەوە بێنە سەرخەت و دەمپانکردنەوە و پاساوی هیچ وپووچ و بێ مانا هەڵبەستن. حکومەتی هەرێمیش، دەستێکی لە پێش و دەستێکی لە پاش، ئێستاش لەگەڵ دابێ، کەس لێی حاڵی نەبوو، بە ڕۆژێک، ئەندامێکی باڵای دەسەڵات، دوو پەیامی دژ بەیەکی بڵاوکردەوە، کە هەردووکیان خاڵی بوون لە پەیام.

دەرحەق، بە "نەخۆشخانەی هیوا"ش، خەڵکەکە دریغی نەکرد، ڕسواکردنێکی هێندە داخلەدڵانەی ئەو (دەنگۆییەیان) کرد، کە نیازیانە ئەو نەخۆشخانەیە بکەنە کەرتی تایبەت، کەس جورئەتی نەکرد بڵێ، "بەڵی، هی خۆمانە و دەیکەین بە کەرتی تایبەت!" بەرپرسانی شار و دکتۆرە بەڕێوەبەرەکانی ئەو نەخۆشخانەیە، هەر خوا خوایان بوو زوو خەڵکەکە هێور ببێتەوە و دۆسی□کە داخرێت. بە زاری خۆیان لە کەناڵەکان و میدیاکان پەیامی هێورکردنە و موژدەبەخشیان بڵاودەکردەوە.

ئەوانەی، کە ئاشنان بە هێز و توانا و قودرەتی جەماوەر و لە سیحر و شاڵاو و قودرەتی ئەو هێزە تێدەگەن و دەزانن کە چ گڕکان و تسۆنامی و بومەلەرزەیەکی لە ناخی خۆیدا حەشار داوە ، هەمیشە باوەڕیان وایە، کە قەت هیچ هێزێک نییە دەروەستی هێزی جەماوەری باوەڕدار و هیواخواز و ئەمەکدار ببێتەوە. جا سەرچاوی ئەو هێزە، هەر شتێک بێ، یان هەر چەکێک بێ. تۆرەکۆمەڵایەتییە کوردییەکان، بوونە ئەو سەرچاوە و چەکەکەی دەستی ئەو جەماوەرە…. تا ڕادەیەکی باشیش سەرکەوتینان وەدەست هێنا.

بەڵام لێرە، پرسیاری زۆر بایەخدار و قورس، ڕووبەرووومان د□ب□ن□و□، و□□امی لۆژیکانەیان گەرەکە:

دەپرسین:

کورد، لە ڕێی تۆڕە کۆمەڵایەتییەکان، ناڕەزایی و تووڕەیی و خۆیان دژی بڕێنەوەی “دارەکانی بادینان” و هەوڵی داختستنی “نەخۆشخانەی هیوا” نیشان دا. باشە، خۆ لەم باشوورەدا، بەدرێژای ئەو (٣٠) ساڵە، دەیان کارەسات و مەرگەساتی جەرگبڕ، بەسەر ئەو خەڵکە داهاتووە، کارەسات و مەرگەساتەکان هێندە گەورە و ترسناک و خوێناوین، زمان لە ئاستیان شەرمەزارە. بۆچی کوردانی باشوور، بەو حەماسەت و سۆز و جەگسۆزییەوە، ناڕەزایی و تووڕەیی خۆیان نیشان نەدا و نیشانی نادەن؟

کامیان، کارەساتبارترە، بڕینەوەی ” دارەکانی بادینان”، یان لەدەست دانی کەرکووک؟ کامیان بۆ خەڵکی ڕەش و ڕووت قازنجی زۆترە، داخستنی “نەخۆشخانەی هیوا”، یان ڕێگرگرتن لە تاڵانکردنی سامانی وڵات بە ملیارەها دۆلار؟ کامیان ئاکامی خراپترە، بڕینەوەی “دارەکانی بادینان” یان دابەزین و پەکخستنی ئاستی کەرتی پەروەردە و فێرکردن لە باشووردا؟ کامیان ترسناکترە، داخستنی “نەخۆشخانەی هیوا”، یان هاوردەکردنی بە هەزاران تەن دەرمان و بەنزین و خۆراکی ژەهراوی و ئیسکپایەر؟ کامیان زەررەی زۆترە، بڕینەوەی “دارەکانی بادینان”، یان دامەزراندنی (دەیان) بنکەی سەربازی تورکی و عەجەم لەسەر خاکی هەرێمدا؟ کامیان موژدەبەخشترە، کردنەوەی دەرگای “نەخۆشخانەی هیوا”، یان کردنەوەی دەرگای، هەڵبژاردنی ئازاد و میدیای ئازاد و پەرلەمانی ئازاد و دادگای ئازاد....تاد؟ کامیان.... ڕیزبەندەکە درێژە، خۆتان لەمن بەلەدترن و دەیان زانن.

دیسان دەپرسم؛ بۆچی، کوردستانی باشوور، بۆ “دارەکانی بادینان” و “نەخۆشخانەی هیوا” بەدەنگ هاتن، بەڵام بۆ کارەساتەکانی دیکە بێدەنگن. لە کاتێکدا، کۆدەنگی و یەکدەنگی و یەک هاواری وان، ئەکید، کاریگەری باشی دەبێ؟

چونکین، کاردانەوەی تاکی کورد، لێرەدا، مەلەکردنە لە تەنکاودا و پەرژەوەندخوازانە ودوورەپەرێزانەیە. چۆن؟ دارەکان، وەک نەخۆشخانەی هیوا، زمانیان نییە، دارەکان هی ئەو شاخ و داخەن، نەخۆشخانەکەش هی شێرپەنجەدارەکانە. ئەو دووانە زۆر لاواز و هەژار و بێدەسەڵاتن. کەس وا لێیان بەجواب نایەت، کە (خاوەن تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان) تێیدا شەرمەزار بن، یان زمان کورت بن. ئەوان نە ڕەخنەیان لە حزب گرتووە، نە دژی دەسەڵات خۆیان مەڵکردوتەوە. ئەوان نە پەنجەیان لە سەرکردە ڕاوەشاندووە، نە ڕێیان لە گەندەڵکاران گرتووە. ئەوان نە وشەیەکیان نووسیوە

نانەبڕاویان بکات، نە وەنەیەکیان داناوە، گوێڕاکێشانی بەدوا دابە.

کەواتە، بە کوردی و کرمانجی. کوردیش لە هەر شوێنێ بێ، ئێستا دەزانێ، کە تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان، ئیمڕۆ بە قەد بۆمبی ئەتۆم کاریگەریان هەیە، ئەگەر شارەزایانە و هۆشمەندانە بەکاریان بێنن. دەستکەوتی باشیان دەبێ. ئەوان بە چاوی خۆیان بینیان، چۆن دۆناڵد ترامپی، سەرۆکی زلترین هێزی دونیا، بەرامبەر ئەکاونتەکەی خۆی لە (تویتەر) چۆکیان پێ دادا. ئەوان ڕۆژانە دەبینن، لە جیهاندا، ئەو تۆڕەکۆمەڵایەتیانە، کە بە هەق و ڕەوایەتی بەکاردێن، پاشا و وەزیر و سەرکردە و سوپاسالار، عوزریان بۆ دەهێننەوە و داوای لیبووردن و بەخشین دەکەن. یان هەر لە بناغەوە هەڵیاندەتەکێنن.

ئێستا، کاتی ئەوە هاتووە، بە جۆشدانی تواناکانی تۆڕەکۆمەڵایەتییەکان، بوێرانە چەند شتێک بگۆڕین، یان گۆڕانکاریان تێدا بکەین، تا لە قسە و دروشم ببینە خاوەن پەیام و ئاکام: سۆز بگۆڕینەوە بۆ ئەقڵ، بەرژەوەندیی خودیی بگۆڕینەوە، بە ژیان. هەستی پێنگخواردو بگۆڕین بە هێزی نەرم. هات و هاوار بگۆڕین بە پەیڤ و پەیام. جنێو و پەلار و تەنز و شکاندنەوە، بکەینە نامەی شکۆداری پەیامبەخش. بێکەس و بێ پشتیوان و بێ پشت و پەنای خۆت بکەیت بە کۆدەنگی و کۆپەیامی. بابەتە بایەخدارەکان بکە پێشینەی ڕووداوەکان و چاویش لە بچکۆڵەکان مەنوقێنە.

ئەوکات، دڵنیابە، زۆر سەرکەوتووتر دەبیت، لەو سەرکەوتنانەی بە “دارەکانی بادینان” و ‘ نەخۆشخانەی هیوا” وەدەستتان هێنا.
کەواتە با هەر تەماشاچی پەڵە ڕەشەڵەکان نەبین. بەدوای وەڵامی پرسیارەکانیشدا بگەڕێن، کە لەو تەماشاکردنەدا هەڵیندەهێنجین!